

DÉL-DUNÁNTÚLI HUMÁN ERŐFORRÁS KUTATÓ ÉS FEJLESZTŐ nKft.

**A Paksi Atomerőmű Zrt. munkaerő-piaci vonzáskörzetének
térégi szakirányú humánerőforrás térképe**

I. kötet: Zárótanulmány

1. rész

DAR szám: 570103A00022KBA

Paks-Pécs, 2011. december

Készült az MVM Lévai Projekt keretében.

Kutatásvezető: Matesz Roland

Projektgazda: Ruff Ferenc

Szerkesztette: Nemeskéri Zsolt és Muiy György

Kutatók:

Csefkó Anna

Mohai András

Csefkó Ferenc

Muiy György

Cseh Judit

Nemeskéri Zsolt

Illés Tamás

Pétersz Éva

Krisztián Béla

Ruff Ferenc

Krausz Konrád

Schmidt Attila

Lendvai Tamás

Schön Klaudia

Matesz Roland

Szellő János

A lakossági adatfelvételt a Meló-Diák Dél Iskolaszövetkezet végezte.

Az önkormányzati kutatás alaptanulmányát a Panno' Press Bt. készítette.

A munkanélküliséggel kapcsolatos kutatási részben együttműködő partner a Dél-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ és utódszervezetei voltak.

1 TARTALOM

1. Vezetői összefoglaló.....	6
2. Szakirányú humán erőforrás térkép – szakmacsoportok, korfa és alkalmazás	14
2.1. A megadott szakmacsoportokhoz tartozó népesség száma, korösszetétele szakmánként, településenként és kistérségi szinten.....	23
2.1.1. Települési lehatárolás.....	23
2.1.2. Kisebbségi önkormányzatok.....	31
2.1.3. Népességi adatok.....	34
2.1.4. A humán erőforrás térkép elkészítésének települési, szakmacsoporti összetevői	42
2.1.4.1. A munkavállalás feltételei.....	44
2.1.4.2. Munkába járási távolság/idő	47
2.1.4.3. Szakmacsoportos munkaerő-kínálat – az önkormányzati vizsgálat eredményei	53
2.1.4.4. Szakmacsoportos munkaerő-kínálat – a lakossági kutatás eredményei	68
2.2. A megadott szakmacsoportokhoz tartozó munkanélküliek száma, korösszetétele szakmánként, településenként és kistérségi szinten az adatok elemzése.....	79
2.2.1. A munkanélküliség főbb jellemzőinek megyei eltérései	79
2.2.1.1. Baranya megye	79
2.2.1.2. Bács-Kiskun megye	80
2.2.1.3. Tolna megye.....	81
2.2.2. Álláskeresői ellátási rendszere.....	81
2.2.3. Közfoglalkoztatás	82
2.2.4. Statisztikák	82
2.2.5. A munkanélküliség jellemzői (2011. május 20)	83
2.2.6. A munkanélküliség jellemzői (2011. július 20.).....	84
2.3. A megadott szakmacsoportokhoz tartozó, tanintézetekben tanulók száma szakmánként, évfolyamonként.....	85
2.4. A megadott szakmacsoportokhoz tartozó népesség száma munkaerő-piaci aktivitás szerint	86
3. A térség általános humán erőforrás térképének elkészítése, a jellegzetességek kiemelése, prognosztizálása	94
3.1. Bevezetés	94
3.2. A nagyobb, összefüggő szakmacsoportok jövőképeinek meghatározása, elemzése	94
3.2.1. A gazdasági, munkaerő-piaci háttér, mint befolyásoló tényező	96
3.2.2. Foglalkoztatási trendek, mint befolyásoló tényezők	107
3.2.3. Hiányszakmák, mint befolyásoló tényezők.....	111
3.2.4.1. Gépészet I. (fizikai megoszlás)	116

3.2.4.2. Gépészet II.	122
3.2.4.3. Elektrotechnika – elektronika (gyengeáramú és erősáramú).....	125
3.2.4.4. Építészet (és szerkezetépítés).....	132
3.2.4.5. Építészet (helyszíni irányítás).....	139
3.2.4.6. Mérnökök.....	142
3.2.4.7. Összehasonlító grafikonok.....	144
3.3. Az erőmű bővítés várható hatása a humánerőforrás fejlesztésére, az erőforrás mozgására.....	149
3.3.1. Fejlesztési dokumentumok.....	150
3.3.2. Integrált városfejlesztési stratégia – Paks.....	155
3.3.5. Gazdasági program – Szekszárd.....	170
3.3.6. Ciklusprogram 2010-2014 - Decs	174
3.3.7. Gazdasági program - Dunaszentgyörgy	175
3.3.8. Településfejlesztési koncepció - Solt	178
3.3.9. Foglalkoztatási terv - Érsekcsanád	182
3.3.10. Kistérség-fejlesztési koncepció – Kalocsai kistérség.....	183
3.3.11. Oktatási Kistérségi Fejlesztési Koncepció - Pécsi Többcélú Kistérségi Társulás.....	187
3.3.12. Köznevelési terv – Bács-Kiskun Megye	189
3.3.13. Az Atomerőmű lehetséges szerepvállalása a térség foglalkoztatási helyzetének jobbításában	192
3.3.14. Az Atomerőmű bővítésének új blokk(ok) építésének várható hatása a települések fejlődésére	197
3.4. A munkanélküliség, a közfoglalkoztatás és a segélyezés rendszerének bemutatása	203
3.4.1. A munkanélküliség, és a segélyezés általános megközelítése.....	203
3.4.2. A foglalkoztatás és a munkanélküliség számbavétele	206
3.4.3. Az álláskeresőket segélyező rendszer.....	210
3.4.4. Az álláskeresőkhöz, munkanélküliséghez kapcsolódó szociális jellegű segélyek.....	217
3.4.5. A munkanélküliség helyzete országosan, Baranya, Bács-Kiskun és Tolna megye viszonylatában	221
3.4.5.1. Baranya megye érintett kistérségei.....	233
3.4.5.2. Tolna megye érintett kistérségei	236
3.4.5.3. Bács-Kiskun megye érintett kistérségei	240
3.4.6. A közfoglalkoztatás változásai	243
3.4.6.1. A közhasznú munkavégzés típusai 2010-ig.....	244
3.4.6.2. Közfoglalkoztatás	246

3.4.6.3. A közfoglalkoztatásban résztvevők számának alakulása 2011-ben.....	250
3.4.7. A kutatásban érintett kistérségek összehasonlító mutatói	254
3.4.6.4. A közmunkákban résztvevők	262
3.4.6.5. Vélemények a közmunka programról.....	263
A közmunkával kapcsolatos válaszok összegzése	265
3.4.7. Segélyezési gyakorlat.....	267
3.5. Öt – tíz éves prognózis készítése a humánerőforrás általános alakulásával kapcsolatban	275
3.5.1. A demográfiai helyzet.....	275
3.5.2. A humán fejlettségi index	277
3.5.3. Az iskolázottság.....	279
3.5.4. A foglalkoztatási struktúra	280
Irodalomjegyzék.....	288

1. Vezetői összefoglaló

A paksi üzem fenntartására, környezeti hatásrendszerére, távlati fejlesztésére számos fejlesztési dokumentum áll rendelkezésre. A fejlesztés az energiahelyzet alakulása, a kormány döntése és a Paksi Atomerőmű Zrt. stratégiai céljainak megfelelően döntéseket támogató kutatásokkal jár.

Ezekre a feladatokra a tulajdonos MVM Zrt.-vel a PAZrt. 2009 júliusában hozta létre a Lévai Projektet, melynek célja elvégezni azokat a feladatokat, amelyek révén az országgyűlési határozatban foglaltaknak megfelelően eljuthatnak a bővítés megkezdéséhez. A projektszervezet felépítésében és működésében az MVM Zrt. vezetésével a holdingon belüli társaságok (PA Zrt., MVM Kontó Zrt., MVMI Zrt., MAVIR Zrt., MVM Trade Zrt.) együtt vesznek részt.

Az energiaellátás létesítményei a gazdaság fenntartásának és fejleszthetőségének stratégiai elemei. A Paksi Atomerőmű a hazai energiaellátás feladatain túl mára európai jelentőségű stratégiai érték. Munkaerő-ellátása különböző feladatrendszerekként írható le.

A magyar területkutatás és munkaerő politika 1989 óta egyre nehezebben birkózik meg a hosszabb távon érvényesülő, többtényezős, esetenként fontos térbeli, települési használati adottság vagy más, alapvetően fontos, a térségen túlmutató értéket jelentő folyamatok kezelésével. Az új programok, az Új Széchenyi,¹ a Széll Kálmán program² és a Magyar Munka

---

¹Új Széchenyi Terv. A terv szerint Magyarországon négy ágazati kitörési pont van: az egészségipar, a zöld gazdaság, a háttérparok és a Kárpát-medencei gazdasági térséget egyaránt jelentő hálózati gazdaság és a tudásgazdaság. Ezen felül van három "átfogó kitörési pont" is, ezek az otthonteremtés, a munka és teljesítményközpontú gazdaság kiépítése, illetve a tranzitgazdaság.
<http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20100728-uj-szechenyi-terv-novekedes-foglalkoztatasi-kitoresi-pontok.html>

²A Széll Kálmán Program. Az intézkedéssorozat a hivatalos álláspont szerint az államadósság csökkentését, a gazdasági egyensúly megalapozását, a gazdasági struktúra javítását és a tartós növekedést szolgálja.
http://www.eszakonline.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1153:indul-a-szell-kalman-program&catid=63:kormany&Itemid=101

Terv³ és a folyamatos rész-szabályozások messzemenően kihatnak a megyék, régiók működtetésére, működésére. Egyes jelentős létesítmények – így a Paksi Atomerőmű létükkel meghatározóak és eldöntik a további technikai, technológiai fejlesztések, fenntartások irányát, ezzel befolyásolva környezetük fejlődését is. A térségek meghatározásában a településszerkezet, a területhasznosítás, a gazdasági funkciók és néhány más jellemző (egészségügyi állapot, infrastruktúra, oktatás-képzés) szolgálnak eszközül. Van még egy alapvető tényező, ez pedig a térség, mint fejlesztési célterület meghatározottsága.

Ez a cél, mint minősítés, Pakson eleve eldöntött, mert hosszútávra létező objektumhoz kapcsolódó tevékenységről van szó. A paksi térség és a foglalkoztatás minőségben és súlyban jelentős egyetlen szervezete, a Paksi Atomerőmű munkaerő-elláthatóság különböző vizsgálatait és összehasonlításait azt mutatják, hogy az nem különbözik az országban más magas technológiát használó és a térségben jelentős szervezettől. Olyan térségi szinten, mint Paks, az egyes települések földrajzi elhelyezkedése (esetünkben a kb. harminc kilométeres körben érintett települések) a dinamikus központoktól mért távolság, illetve megközelíthetőség csak részben határozza meg az ott élők jelenlegi és jövőbeni kilátásait.

A következő ábrán a kutatási célterület bemutatása látható.

---

³Elkészült a Magyar Munka Terv, amelynek célja a foglalkoztatási és képzési területet érintően a Széll Kálmán Tervben, valamint a Konvergencia Programban vázolt strukturális átalakítások végrehajtása és az ebből eredő költségvetési megtakarítások elérése. 2011. június 23.

MTI.http://hvg.hu/gazdasag/20110623_elkeszult_magyar_munka_terv

[01_A_kutatásba_bevont_kistérségek_és_települések.jpg]

Jelen kutatásban – támaszkodva a társadalmi-demográfiai prognosztika hazai és nemzetközi gyakorlatára – arra vállalkoztunk, hogy erőforrás-térkép készítésével állapítsuk meg a térségi, népességi, iskolázottsági és gazdasági aktivitási folyamatait, amelyek közvetve vagy közvetlenül a Lévai programban előírtakhoz kapcsolódnak.

Kutatásunkat a korábbi, e program eredményeiként létező dokumentumokra alapoztuk (kiemelten a munkaerő-piaci vonzáskörzet, mint kutatási térség lehatárolása; illetve az atomerőművi blokkok létesítéséhez és üzemeltetéséhez kötődő szakmák jegyzéke tekintetében).

Fentiek tükrében foglalkozunk

- primer kutatások illetve szekunder adatbázisok felhasználásával a nagyobb, összefüggő szakmacsoportok jövőképeinek meghatározásával, elemzésével,
- az erőműbővítés várható hatásaival a humánerőforrás fejlesztésére, az erőforrás lehetséges mozgására,
- a munkanélküliségre, a közfoglalkoztatásra és segélyezés rendszerére utalással,
- és kisebb hangsúllyal, a humánerőforrás általános alakulásával kapcsolatban öt-tíz éves prognózis készítésével.⁴

A magyar atomerőmű-fejlesztési program nemzeti és transznacionális kapcsolódásai technikai, technológiai és gazdasági-társadalmi vonatkozásai sokoldalú mérlegelés tárgya. Ezek közé tartozik az erőművi komplex fejlesztéssel összefüggő emberi erőforrások körének kérdése is.

A kutatás az átfogó hazai gazdasági váltás, több program főirányában ismert, de részleteiben eddig kevésbé kidolgozott környezetében történik és jut a 2011. novemberéig ismerhető adatok, tényezők alapján a programban jelölt tűzött célkitűzéseikig.

---

⁴ Térségi szakirányú humánerőforrás térkép készítése. Feladatmegosztás, ütemezés tervezete /javaslat/2011. május 19.2.

A vizsgálat főbb eredményei a bővítés humán erőforrás igényével kapcsolatban:

Kutatásunk leginkább lényegesnek tartott mondanivalója a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos humán erőforrás igények kielégíthetőségének szakmacsoportos vizsgálata. A vezetői összefoglaló vizsgálati eredményeket bemutató részében ezzel összefüggő legfőbb megállapításainkat összegezzük.

A nagyobb szakmacsoportok jövőképek a meghatározásakor célunk az volt, hogy megbecsüljük a kutatásban meghatározott szakmacsoportok 2015-ig várható számának alakulását, a jövőképet befolyásoló tényezőket a megadott térségben. A foglalkozási szakmacsoportok kialakítása az egyes ágazatokra kidolgozott FEOR szerinti statisztikai besorolás alapján, de ténylegesen az ágazatoktól elvonatkoztatva történt. A FEOR alapján történt vizsgálatot az indokolja, hogy a munkaügyi központok nyilvántartása is e szerint működik. A számítás módja az egyes szakmacsoportokba tartozó munkanélküliek, álláskereső, foglalkoztatottak, illetve a szakképzésből várhatóan belépők összege, csökkentve a szakmai migráció várható számával. Kidolgozott modellünk alapján a becsléshez alkalmazott képlet:

$$P = \frac{ÁK + (F \times Y) + B}{MR}$$

ahol P : a rendelkezésre álló potenciális munkaerő; $ÁK$: álláskereső; F : foglalkoztatottak; Y : szakmai szorzó; B : szakképzésből várhatóan bekerülő; MR : szakmai migráció miatt kikerülők (pályaelhagyók).

Előzetes számításaink szerint a foglalkoztatási színvonal 2011-2015 között összesen 3,2% körüli mértékben emelkedik, amely évi átlagban 0,6%-os növekedési ütemnek felel meg. A foglalkoztatottak száma országosan 125-130 ezer fővel emelkedhet. Valamennyi feldolgozóipar ágazat létszámvesztő lesz egyrészt a technikai műszaki fejlődés, másrészt a teljesítmény követelmények növekedésének létszámkiszorító hatása miatt. A technológiai váltásból adódó létszám megtakarítás felülmúl minden egyéb hatást. Ezen a területen nem reális számolni a részmunkaidős foglalkoztatás terjedésével sem. A létszám bővülésében az iparnak, a gazdasági szolgáltató ágazatnak az előző időintervallumnál is nagyobb szerepe lesz. A szabályozás és az ellenőrzés szigorodásából származó kedvező hatásra ebben az

időintervallumban is lehet számítani. A gazdasági szolgáltatások ágazat létszámbővülését táplálja a magasan kvalifikált szellemi munka relatív olcsósága a fejlett országokhoz képest.

A bővítési projekt költségigényének előrebecsléséhez (habár ez a kutatási szerződésben nem került explicit módon meghatározásra), fontosnak tartottunk a bérekkel, keresetekkel kapcsolatos előrebecsléseket is készíteni. Magyarországon a fizikai átlagkereset 2010-ben 138 002 Ft volt, míg a szellemi foglalkozásokban ez 278 581 Ft tett ki. A vizsgált terület megyéiben (Baranya, Bács-Kiskun, Tolna) a fizikai átlagkereset 7,1%-al, a szellemi pedig 17,5%-al maradt el az országos átlagoktól. A kutatás szakmacsoportjainál kedvezőbb a helyzet. Az építészet szakmacsoport kivételével mindenhol magasabbak az átlagkeresetek. Legtöbb kutatóintézet – figyelemmel az inflációra - éves átlagban 3-4 százalékos átlagkereset bővüléssel (2015-ig 12 – 16%) számol. Ebből adódóan az átlagkereset 2015-re 25 – 30 ezer forinttal nőhet.

A kutatás során vizsgáltuk a hiányszakmákat is, és megállapítottuk, hogy e szakmák (hegesztő, kőműves, gépi forgácsoló, szerszámkészítő, ács-állványozó, villanyszerelő, elektronikai műszerész) meghatározói azoknak a szakmacsoportoknak, amelyek a fejlesztést befolyásolhatják a megadott területen. A kereslet-kínálat elemzése azt mutatja, hogy viszonylagos egyensúly tapasztalható a hegesztő, lángvágó, Tolnában a forgácsoló szakmában. Túlkínálat jelentkezett Tolna megyében a villamossági szerelő, villanyszerelő szakmákban. A többi esetben érezhetően a válság hatására a kínálat erőteljesen csökkent, sőt a gépészmérnökök esetében a kínálat meg sem jelent az állami munkaerő-közvetítésben.

A gépészet szakmacsoportba tartozókat a kutatási terület, Baranya, Bács-Kiskun és Tolna megye érintett kistérségeinek jellegéből adódóan döntően a kis- és középvállalkozások foglalkoztatják a szakmacsoportba tartozók zömét, leszámítva a Paksi Atomerőművet, de ide volt sorolható a pécsi ELCOTEC, megjegyezve, hogy innét több olyan munkaerő került/kerül a munkaerőpiacra, amely célcsoportunkhoz tartozik. A középvállalkozások döntően ipari jellegű tevékenységet folytatnak. Az előrejelzések alapján 2015-re a szakmacsoportba tartozó szakmákban átlagosan 20%-os, gépészmérnökök esetében 10%-os növekedéssel számolunk, az ipari termékvizsgáló laboráns szakmában viszont hiányt

várunk. Összességében a szakmacsoportban 5 859 fő potenciális szakemberrel lehet számolni.

Az elektrotechnika, elektronika szakmacsoporthoz tartozók foglalkoztatása egyrészt a tényleges szakterületen, másrészt jelentős számban, az építőiparban (pl.: villanyszerelő) történik. A célterületen e szakmacsoportban is meghatározó a kis- és középvállalkozások foglalkoztatói aránya, ugyanakkor mintegy 10-12 százalékban jelen van az egyéni vállalkozói kör. 2015-re a szakmacsoportban 7 – 16%-os bővülést, 3 539 főt prognosztizálunk. Elektrotechnikus, villamosipari-technikus szakmában várhatóan csak kismértékben fog növekedni a foglalkoztatottak száma. Ennek legfőbb okai az automata technológiák terjedésében és a munkaerőköltségek csökkentésének tendenciájában keresendő. Az új technológiai, szoftverszakmai megoldások egyre gyakran felsőfokú végzettséget követelnek meg. Tehát a területen dolgozó technikusok körében átrendeződés várható.

Az építészet szakmacsoport jelentős létszámot képvisel a mintában. A jövőkép meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a szakmacsoport iránti igényre hatással vannak az egy-egy időszakra jellemző építkezési-építési hullámok, melyet leginkább az állampolgárok és vállalkozások piaci helyzete, a fizetőképes kereslet határoz meg, de mindezekre hatással lehet a pénzügyi helyzet, a banki hitelkonstrukciók vagy az aktuális kormányzati ingatlanépítési politika is. Mindemellett befolyásoló a munkavégzés jellegéből adódó és a munkavégzéssel párosuló egészségi hatások és károk jelenléte is.

Mindebből adódóan 2015-ig 25 százalékos kilépési aránnyal számolunk. A kutatási régióban foglalkoztatásuk vegyes képet mutat. Több mint a felük vállalatnál dolgozik, ugyanakkor 30-40 százalékuk magánvállalkozó. Szervezetszerűen többnyire egy építőbrigád tagjaként dolgoznak (kőműves, villanyszerelő, fűtészszerelő, burkoló, festő, ács, üveges stb.). 2015-re létszámukat 6 478 főre becsüljük, ami 20 – 25 százalékos növekedést jelent.

A vizsgált szakmacsoportok jövőbeni rendelkezésre állásával kapcsolatos prognózisunkat az 1. sz. táblázat foglalja össze.

1. sz. táblázat: Összesített szakmacsoportos munkaerő-kínálati prognózis, 2015

Szakma	ÁK	F	B	MR	Létszám 2015-ben
hegesztő, lángvágó	136	992	510	- 328	1310
lakatos (géplakatos, épületlakatos)	350	1 055	735	-428	1712
csővezeték-építő	3	25	-	-5	23
vezeték és csőhálózat szerelő	90	237	115	-48	394
szerszámkészítő	8	181	105	-46	200
forgácsoló	87	683	500	-254	1 016
egyéb fémegmunkálók	29	165	-	-38	156
egyéb gépek és berendezések szerelői	95	187	-	-56	226
szellőző és klimatizáló berendezés szerelő	7	104	30	-26	113
Gépészet I. összesen	805	3 609	1 965	-1 229	5 150
gépésztechnikus	54	156	540	-75	675
ipari anyag- és termékvizsgáló, minősített laboráns	1	37	-	-4	34
Gépészet II. összesen	55	193	540	-79	709
mechanikai műszerész	25	362	120	-75	432
finommechanikai műszerész	3	185	150	-51	287
elektroműszerész	61	384	180	-93	532
rtv. és számítástech. műszerész	5	189	60	-38	216
egyéb villamossági műszerészek	15	216	30	-40	220
villamossági szerelő	25	110	60	-25	170
villanyszerelő	136	876	495	-225	1282
Elektrotechnika - elektronika összesen	270	2 322	1095	-548	3 139
gyengeáramú villamos-ipari technikus	23	140	90	-38	215
erősáramú villamos-ipari technikus	12	125	80	-32	185
Elektrotechnikai – elektronikai technikus összesen	35	165	170	-70	400
kőműves	277	1 071	855	-550	1 653
ács-állványozó	84	504	250	-125	713
vasbetonszerelő	13	85	-	-25	73
épületszerkezet-szerelő	4	63	-	-15	52
egyéb építőmesteri foglalkozások	5	77	30	-30	82
épületszigetelő	12	50	-	-20	40
épületbádogos	17	180	75	-41	231
burkoló	77	235	205	-128	389
festő és mázoló	321	916	670	-475	1432
Építészet (szerkezetépítés) összesen	810	3 181	2 085	-1548	4 645
darus	4	36	60	-15	85
targoncavezető	100	240	190	-80	450
rakodógép-kezelő	3	65	80	-23	125
egyéb anyagmozgató- gép kezelő	1	45	60	-16	90
Gépkezelő összesen	108	386	390	-134	750
földmérő és térinformatikai technikus	15	33	-	-	48
építész-technikus (magas és mélyépítés)	34	114	360	-50	458
egyéb technikusok	24	155	135	-34	304
minőség-, műszaki, biztonsági ellenőr	10	263	-	-	273
Építészet (helyszíni irányítás) összesen	83	565	395	-84	1083
Mindösszesen	2 172	10 703	6 245	-3 692	15 539

2. Szakirányú humánerőforrás térkép – szakmacsoportok, korfa és alkalmazás

A Paksi Atomerőmű térségi szakirányú humánerőforrás térképének kialakításához a térségi munkaerő-kínálati előrebecslések egymásra épülő projekciókból, továbbá technikai jellegű felbontásból állnak:

- népesség-előreszámítás a munkavállalói korosztályú népesség figyelembevételével,
- szakmacsoportok szerinti lehatárolással,
- gazdasági aktivitási előrebecsléssel,
- a gazdaságilag aktívak technikai jellegű felbontása foglalkoztatottakra és munkanélküliekre.

A projekciók – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – különböző típusú, más-más kiindulási adatokat, módszereket és hipotéziseket igényelnek. A térségi szakirányú humán erőforrás térkép elkészítésének elsődleges potenciális információhordozói a lakosság, a KSH, a tanintézetek és képző szervezetek (RFKB), az önkormányzatok, a munkaügyi központok, on-line és off-line adatbázisok voltak.

Az alapfeladatok meghatározását követően dolgoztuk ki azokat a módszertani eszközöket, melyek hivatottak voltak elősegíteni a felmérés eredményességét, a kutatás sikerét, a zárótanulmány megírását és azoknak a javaslatoknak a megfogalmazását, amelyek a következő fejezetekben kerülnek majd ismertetésre.

A kutatási programunk az alábbi szakaszokra tagolható:

- megalapozó ismeretszerzés;
- a kutatási program részleteinek kidolgozása;
- egyeztetések a Megrendelővel;
- a kutatás által érintett települések témához kapcsolódó jellemző vonásairól történő ismeretszerzés;
- a kérdőív összeállítása, véleményeztetése, véglegesítése;
- a kutatási programhoz kapcsolódó dokumentumok meghatározása;
- a megkérdezések „leszervezése”;

- kérdőívezés;
- a kérdőívek ún. „nyers” feldolgozása;
- a tipikus dokumentumok áttekintése, értékelése;
- a jellemző dokumentum-típusok szerinti összeállítása és elkészítése;
- a kérdőívek összehasonlító elemzésének elvégzése;
- a kutatás eredményeinek számbavétele;
- a zárótanulmány megírása, javaslatok megfogalmazása.

A Megbízott a kutatás megalapozott végzéséhez szükséges előkészítő munkákat 2011 kora nyári időszakában végezte el, majd ezt követően folytatta a megkérdezéseket a Megrendelő által meghatározott megyékben, kistérségekben, településeken. A szeptemberre (sőt néhány településen októberre) is áthúzódó kérdőívezés után októberben dolgoztuk föl a kérdőíveket, s az eredményeket követően került összeállításra, megírásra a zárótanulmány. Az önkormányzati és lakossági lekérdezések kérdőíveit a tanulmányhoz mellékeljük.

A kutatás Tolna, Baranya és Bács-Kiskun megyék alábbiakban meghatározott településeire terjed ki:

- Tolna megye: Alsónána, Alsónyék, Bába, Bábaapáti, Báticasék, Bikács, Bogyzsló, Bonyhád, Bölcske, Cikó, Decs, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Fácánkert, Fadd, Felsónána, Gerjen, Grábóc, Györköny, Harc, Kajdacs, Kakasd, Kölesd, Madocsa, Medina, Mórág, Möcsény, Nagydorog, Németkér, Öcsény, Paks, Pálfa, Pörböl, Pusztahencse, Sárpilis, Sárszentlőrinc, Simontornya, Sióagárd, Szálka, Szedres, Szekszárd, Tengelice, Tolna, Várdomb, Zomba
- Baranya megye: Bár, Dunaszekcső, Erdősmecske, Feked, Geresdlak, Hidas, Himesháza, Hosszúhetény, Mecseknádasd, Mohács, Ófalu, Palotabozsok, Pécs, Pécsvárad, Somberek, Véménd, Zengővárkony
- Bács-Kiskun megye: Akasztó, Baja, Bática, Császártöltés, Drágszél, Dunapataj, Dunaszentbenedek, Dunatetétlen, Dusnok, Érsekcsanád, Fajsz, Foktő, Géderlak, Hajós, Harta, Homokmégy, Kalocsa, Kecel, Miske, Nemesnádudvar, Ordas, Öregcsertő, Solt, Sükösd, Szakmár, Újtelek, Uszód, Vaskút

A mindösszesen 90 településből 45 Tolna megyei, 17 baranyai és 28 Bács-Kiskun megyei. Az itt felsorolt települések a Megrendelő által külön meghatározott körzetet képezték, melyek magukba foglalták a szekszárdi kistérség egészét, a tamási-bonyhádi kistérség egy részét, a paksi kistérséget, a pécsi-komlói és a bajai-kalocsai kistérség egy-egy részét.

A kérdőíves vizsgálat előzetes behatárolása szerint a 2000 fő alatti településeken teljes körű volt a felmérés (lakossági és önkormányzati lekérdezés alapján), míg az annál nagyobb lélekszámú településeknél ennél kisebb mintavétel is elfogadható volt. Ennek megfelelően a három célcsoport

- 18-50 éves, elsősorban műszaki végzettséggel rendelkező térségi lakosok,
- önkormányzatok,
- regisztrált munkanélküliek

tekintetében eltérő módszerekkel és mintavételes eljárással dolgoztunk.

Az önkormányzatok tekintetében teljeskörű mintavétel történt, a kérdőíves lekérdezést strukturált interjú keretében valósítottuk meg. A munkanélküliekkel kapcsolatban a projektben közreműködő Munkaügyi Központ szintén teljeskörű lekérdezési lehetőséget biztosított a megyei adatbázisokból.

A lakossági mintavételben a potenciális népesség kiszámítása az alapsokasághoz (foglalkoztatottak + inaktívak) képest a kutatási feladatban meghatározott korrekciók (gender, korcsoport) figyelembe vételével történt. A lekérdezést a Meló-Diák iskolaszövetkezet végezte. Az empirikus adatgyűjtés kiterjedtségét mutatja, hogy 9207 kérdőív került lekérdezésre, amelyből előzetes minőségi szűrést követően munkatársaink 8353 darabot dolgoztak fel. A lakossági minta arányát mutatják a következő táblázatok.

A kérdőíveket és a kitöltési útmutatót (lakossági) a zárótanulmányhoz mellékeljük.

2. sz. táblázat: A lakossági mintavétel jellemzői Baranya megyében

Település	Lakosok száma	Munkaképes korú népesség	Munkanélküliek száma	Foglalkoztatottak + inaktívak	Gender korrekció	Korcorport korrekció	Feldolgozott kérdőívek száma	Minta %
Bár	543	391	45	346	163	98	10	10,25%
Dunaszekcső	1970	1318	203	1115	524	314	35	11,13%
Erdősmecske	398	274	31	243	114	69	10	14,59%
Feked	181	111	10	101	47	28	4	14,04%
Geresdlak	819	547	44	503	236	142	6	4,23%
Hidas	2081	1450	158	1292	607	364	54	14,82%
Hímesháza	1116	741	63	678	319	191	28	14,64%
Hosszúhetény	3413	2267	242	2025	952	571	68	11,91%
Mecseknádasd	1559	1026	58	968	455	273	23	8,43%
Mohács	19129	13236	1786	11450	5 382	3 229	294	9,11%
Ófalu	320	235	16	219	103	62	9	14,57%
Palotabozsok	947	628	52	576	271	162	21	12,93%
Pécs	156974	100855	7621	93234	43 820	26 292	828	3,15%
Pécsvárad	4058	2726	236	2490	1 170	702	105	14,95%
Somberek	1467	1009	92	917	431	259	36	13,92%
Véménd	1500	1023	115	908	427	256	39	15,23%
Zengővárkony	419	277	21	256	120	72	11	15,24%
Összesen	196894	128114	10793	117321	55 141	33 085	1581	4,78%

3. sz. táblázat: A lakossági mintavétel jellemzői Bács-Kiskun megyében

Település	Lakosok száma	Munkaképes korú népesség	Munkanélküliek száma	Foglalkoztatottak + inaktívak	Gender korrekció	Korcorport korrekció	Feldolgozott kérdőívek száma	Minta %
Akasztó	3367	2290	228	2062	969	581	117	20,12%
Baja	37707	24822	2338	22484	10 567	6 340	412	6,50%
Bátya	2132	1458	226	1232	579	347	69	19,86%
Császártöltés	2457	1623	157	1466	689	413	80	19,35%
Drágszél	362	232	36	196	92	55	12	21,71%
Dunapataj	3347	2223	279	1944	914	548	108	19,70%
Dunaszentbenedek	847	575	90	485	228	137	26	19,01%
Dunatetétlen	549	400	59	341	160	96	15	15,60%
Dusnok	3022	2206	240	1966	924	554	106	19,12%
Érsekcsanád	2831	1907	175	1732	814	488	104	21,29%
Fajsz	1759	1205	151	1054	495	297	19	6,39%
Foktő	1646	1092	155	937	440	264	38	14,38%
Géderlak	1041	692	108	584	274	165	31	18,82%
Hajós	3261	2081	240	1841	865	519	94	18,11%
Harta	3414	2432	217	2215	1 041	625	121	19,37%
Homokmégy	1387	953	102	851	400	240	49	20,42%
Kalocsa	17492	11742	1272	10470	4 921	2 953	265	8,98%
Kecel	8892	5791	712	5079	2 387	1 432	116	8,10%
Miske	1789	1226	189	1037	487	292	60	20,52%
Nemesnádasd	1885	1323	115	1208	568	341	66	19,37%
Ordas	446	296	29	267	125	75	14	18,59%
Öregcsertő	888	589	95	494	232	139	29	20,82%
Solt	6632	4619	460	4159	1 955	1 173	172	14,67%
Sükösd	3816	2562	302	2260	1 062	637	132	20,71%
Szakmár	1246	821	89	732	344	206	36	17,44%
Újtelek	404	236	36	200	94	56	12	21,28%
Uszód	1068	702	93	609	286	172	21	12,23%
Vaskút	3506	2308	242	2066	971	583	127	21,80%
Összesen	117193	78406	8435	69971	32 886	19 732	2451	12,42%

4. sz. táblázat: A lakossági mintavétel jellemzői Tolna megyében

Település	Lakosok száma	Munkaképes korú népesség	Munkanélküliek száma	Foglalkoztatottak + inaktívak	Gender korrekció	Korcsorport korrekció	Feldolgozott kérdőívek száma	Minta %
Alsónána	690	503	61	442	208	125	24	19,25%
Alsónyék	778	528	61	467	219	132	26	19,74%
Báta	1758	1159	204	955	449	269	80	29,71%
Bátapáti	405	299	24	275	129	78	27	34,82%
Bátaszék	6607	4461	345	4116	1 935	1 161	210	18,09%
Bikács	443	307	49	258	121	73	22	30,24%
Bogyszló	2231	1536	183	1353	636	382	92	24,11%
Bonyhád	13957	9437	635	8802	4 137	2 482	399	16,07%
Bölcske	2957	1862	148	1714	806	483	145	30,00%
Cikó	885	667	73	594	279	168	45	26,86%
Decs	4167	2766	326	2440	1 147	688	155	22,53%
Dunaföldvár	9003	5944	438	5506	2 588	1 553	303	19,51%
Dunaszentgyörgy	2531	1784	142	1642	772	463	46	9,93%
Fácánkert	676	488	50	438	206	124	36	29,15%
Fadd	4501	2894	324	2570	1 208	725	117	16,14%
Felsőnána	612	442	33	409	192	115	17	14,74%
Gerjen	1235	839	94	745	350	210	63	29,99%
Gráboc	172	123	20	103	48	29	9	30,99%
Györköny	922	655	36	619	291	175	54	30,94%
Harc	903	659	76	583	274	164	47	28,59%
Kajdacs	1277	872	92	780	367	220	53	24,10%
Kakasd	1633	1242	80	1162	546	328	99	30,21%
Kölesd	1562	1015	119	896	421	253	47	18,60%
Madocsa	1920	1269	74	1195	562	337	131	38,87%
Medina	849	539	67	472	222	133	18	13,52%
Mórággy	735	517	51	466	219	131	37	28,16%
Mócsény	367	228	31	197	93	56	17	30,60%
Nagydorog	2711	1927	190	1737	816	490	54	11,02%
Németkér	1771	1213	101	1112	523	314	49	15,63%
Ócsény	2445	1771	154	1617	760	456	86	18,86%
Paks	19883	13869	709	13160	6 185	3 711	381	10,27%
Pálfa	1592	1109	165	944	444	266	75	28,17%
Pörboly	555	376	30	346	163	98	22	22,55%
Pusztahencse	1031	720	57	663	312	187	47	25,14%
Sárpilis	694	420	85	335	157	94	28	29,64%
Sárszentlőrinc	960	670	82	588	276	166	47	28,34%
Simontornya	4220	2925	367	2558	1 202	721	220	30,50%
Sióagárd	1312	847	59	788	370	222	67	30,15%
Szálka	593	429	19	410	193	116	5	4,32%
Szedres	2324	1650	159	1491	701	420	9	2,14%
Szekszárd	33883	23457	1634	21823	10 257	6 154	315	5,12%
Tengelic	2401	1534	135	1399	658	395	62	15,72%
Tolna	11637	7830	578	7252	3 408	2 045	461	22,54%
Várdomb	1212	896	74	822	386	232	28	12,08%
Zomba	2187	1526	104	1422	668	401	46	11,47%
Összesen	155187	106204	8538	97666	45 903	27 542	4321	15,69%

A kutatás legfontosabb dokumentumának tekinthető kérdőívezés több, más vizsgálatoknál is hasznosítható tapasztalatokat adott és okozott problémákat is, amelyek jóval túlmutatnak a vizsgálatokon, s a Megrendelő, de az egész Lévai projekt számára is olyan tanulságokkal szolgálhatnak, melyekre érdemes odafigyelni. Ezek lényegét ismertetjük az alábbiakban.

Elgondolkodtató volt, hogy ha már sikerült egyeztetni valamelyik önkormányzati vezetővel a megkérdezés időpontját, akkor is megfigyelhető volt többük részéről egyfajta érdektelenség, tartózkodás, s esetenként ellenérzés⁵. Elmondható továbbá az is, hogy a kistelepülések jó része viszonylag rugalmasan és pozitív hozzáállással viszonyult munkánkhoz, ugyanakkor ez nem volt tapasztalható a nagyobb települések, főként a városok részéről.

A megyénkénti viszony, azaz a kutatásokhoz való hozzáállás a legpozitívabbnak talán a Baranya és a Tolna megyei települések egy részénél volt tapasztalható, bár komoly kritikai megjegyzéseket is tettek bizonyos kérdéseknél⁶. Őket követik az e körbe nem vonhatóak, s Bács-Kiskun megyének azon települései, amelyek jobban érintettek és érdekeltek az Atomerőműhöz fűződő kapcsolataik tekintetében. A többiek a legtöbb esetben inkább semlegesnek tekinthetők.

Furcsa kettősség volt megfigyelhető a Tolna megyei településeknél. Ennek lényege „ha már ott voltunk” azaz létrejött a kontaktus, akkor hozzáállásuk pozitív: segítőkészek és konstruktívak voltak. Viszont értetlenül állunk azzal a jelenséggel szemben, hogy a Tolna megyei települések jelentős része nem, vagy csak igen nagy erőfeszítések révén „állt kötélnek”⁷.

Döntő jelentőségű problémának és egyúttal a kutatások tartalmára is kihatónak tartjuk, azt hogy válaszadóink több olyan kérdésre, amely fontos a munkaerőtérkép elkészítéséhez:

- vagy nem tudtak,
- vagy nem akartak,

⁵ Megkockáztatjuk: esetenként a félelem jegyelt is fölfedezni véltük.

⁶ Ezekre a kérdőívek érdemi feldolgozása során konkrétan is kitérünk majd

⁷ Ez már-már oly méreteket is öltött, hogy veszélyeztette a kutatás időbeni befejezését – arra gondolunk, hogy a kérdőívezés – rajtunk kívül álló okok miatt – ebben a megyében fejeződött be legutoljára - egészen október közepéig húzódva.

- vagy információ hiányában nem kívántak,
- vagy nem mertek

válaszolni. Tették ezt annak ellenére, hogy mind az előzetes egyeztetésekkor, mind a helyszíni megkérdezésekkor hangsúlyoztuk, hogy az adott kérdésre a becsléses válaszok is megfelelőek, hozzávetőleges adatokat kérünk tőlük. Ennek ellenére sem születtek jónéhány településről megfelelően értékelhető válaszok.

Mindezekre tekintettel tudtuk összesíteni a megkérdezések eredményeit, levonni következtetéseinket, s egyúttal teszünk javaslatot arra vonatkozóan, hogy a végleges munkaerőtérkép elkészítésével kapcsolatos munkákat hogyan lehet tovább folytatni. Maga a kérdőív vegyesen tartalmazott ún. zárt- és nyitott kérdéseket, közöttük olyanokat is, amelyek konkrét adatokat kértek, s több esetben olyat, ahol arra kértük a válaszadót, hogy minősítse a feltett kérdésre adható válaszokat.

A kérdőívben is szerepeltek oly kérdések, amelyek a legfontosabb dokumentumok megléte iránt érdeklődtek. Ezeket azonban mi külön is felkutattuk (elsősorban a települések honlapjai segítségével) e mellett a települések egy része rendelkezésünkre bocsájtotta a később majd elemzésre kerülő koncepciókat, rendeleteket, egyéb képviselőtestületi döntéseket.

Bár a megbízásunkban nem szerepelt, de úgy gondoltuk, hogy célszerű egy rövid kitekintést tennünk a munkához kapcsolódó kistérségi dokumentumokra is, figyelemmel arra, hogy pl. kistépüléseknél ezek egy része csak elvétve volt megtalálható, viszont valamennyi kistérség rendelkezett ilyenekkel⁸.

A lakossági mintánál fontosnak tartottuk annak feltérképezését, hogy a környezeti ártalmak közül a sugárterheléssel kapcsolatban milyen hozzáállást tanúsítanak a válaszadók. Itt az elutasítottság 14,94%-os volt, azaz a megkérdezettek döntő többsége nem értékelte munkavégzését akadályozó tényezőnek a nukleáris létesítmény jelenlétét. A válaszadók 93%-

---

⁸ Pl.: közoktatási, területfejlesztési koncepciók ill. programok

a semmilyen rokon kapcsolatban nem állt olyan személyekkel, akik az MVM holding munkavállalói voltak.

Az előzőekben írtakat erősíti ha megvizsgáljuk, kik voltak azok, akik rendelkezésünkre álltak a válaszadás tekintetében. Az önkormányzati lekérdezésnél négy féle tisztséget neveztünk meg:

- polgármester
- alpolgármester
- jegyző (e körben: körjegyző)
- aljegyző
- „egyéb” válaszadók

Az első kapcsolatfelvétel során mindenütt törekedtünk arra, hogy a polgármester legyen a válaszadó, sok esetben azonban ez nem sikerült. A konkrét válaszadások során pedig az esetek jó részében a polgármester, alpolgármester avagy a jegyző mellett ügyintézők is segítettek a válaszadásban. Néhány kérdésnél és főként a nagyobb településeken még így sem tudtak a helyszínen válaszolni, hanem az adott kérdésre később adták meg a válaszokat – a vonatkozó statisztikák, adatok függvényében. Különösen érvényesek a most írtak a népesség-megoszlást illető kérdéseinkre, melyekre számtalan helyen egyáltalán nem is tudtak válaszolni.

A legkisebb településeknél (egyetlen kivétellel) mind a három megyében a polgármestereket sikerült válaszadásra bírni (1 Tolna megyei településen egy pénzügyi előadó tette meg). E települési körben mindösszesen 11 a polgármesterek száma.

A következő kategóriában is hasonlóak az arányok, itt egy helyütt már belép egy alpolgármester Tolna megyéből, és ugyaninnen 2 ügyintéző adott választ. Rajtuk kívül 1 jegyző és 11 polgármester volt az interjúalany.

Az 1000-3000-közötti kategóriánál jóval „szórtabb” a válaszadók megoszlása. A 18 polgármester mellett 7 jegyző és 3 ügyintéző is szerepel, köztük szociális igazgatással, ill. igazgatással foglalkozó előadó és idegenforgalmi referens is található.

A 3000 és 5000-közötti lakosságszámú településeknél az e kategóriába tartozó összes település tekintetében legnagyobb arányban itt is a polgármesterek szerepelnek 5 választással. Őket szorosan követik a jegyzők, s az 1 alpolgármester mellett 1 igazgatási csoportvezető is megjelenik.

A következő kategória 5 településéből 2 polgármester, 2 jegyző és egy oktatási-közművelődési referens jelenik meg.

A 10000 fő feletti lakosságszámú településeknél gyakorlatilag a jegyzők és különböző referensek szerepelnek az 1-1 alpolgármesteri választadó mellett. Ezeknél a településeknél a polgármesterek nincsenek a választadók között.

Ha megyénkénti összesítést vizsgálunk, úgy a következő összesítést kaphatjuk a kérdőíveinkre választ adók tekintetében:

- Baranya megye: 10 polgármester, 6 jegyző, 7 egyéb;
- Bács-Kiskun megye: 16 polgármester, 8 jegyző, 4 egyéb;
- Tolna megye: 26 polgármester, 2 jegyző, 8 egyéb.

A lakossági lekérdezés tekintetében hangsúlyozottan törekedtünk arra, hogy a mintába elsősorban az atomerőművi bővítéshez kapcsolódó szakmákkal rendelkező potenciális munkavállalók kerüljenek be. Ennek hatására igen alacsony volt (kb. 1,5%-os) a női választadók aránya, ami lényegében megfelel a mintavételnél alkalmazott gender korrekcióban számított értéknek. A választadók életkor szerinti megoszlása jól reprezentálta a vizsgált alapsokaságot, ahogyan a következő táblázat is mutatja:

5. sz. táblázat: A lakossági minta korcsoportos megoszlása

Életkori csoportok	Létszám (fő)
18-24 év	2162
25-34 év	2354
35-44 év	2507
45 év felett	1330
Összesen	8353

2.1. A megadott szakmacsoportokhoz tartozó népesség száma, korösszetétele szakmánként, településenként és kistérségi szinten

2.1.1. Települési lehatárolás

A munkaerőtérkép „megrajzolásához” jelentős mértékben nyújt információkat az, hogy a mintatelepülések hol-melyik kistérségben helyezkednek el. A kiinduló kutatási hipotézis 2000-es lélekszámán túlmenően a lakosságszám alapján történő megkülönböztetést tovább részleteztük. Ez a következő kategóriákat jelentette:

- 500 fő alattiak
- 501-1000- főig
- 1001-3000- főig
- 3001-5000- főig
- 5001-10000- főig
- 10001-30000- főig
- 30000 fő felett

6. sz. táblázat: A Baranya megyei települések csoportosítása

	Mohácsi	Pécsváradi	Pécsi	Komlói	Összesen
500 fő alatt	Himesháza, Feked	Ófalu, Erdősmecske, Zengővárkony			5
500-1000	Bár, Geresdlak, Palotabozsok				3
1001-3000	Véménd, Somberek, Dunaszekcső	Mecseknádasd, Hidas			5
3001-5000		Pécsvárad		Hosszúhetény	2
5001-10000					0
10001-30000	Mohács				1
30001-			Pécs		1

7. sz. táblázat: A Bács-Kiskun megyei települések csoportosítása

	Bajai	Kalocsai	Kiskőrösi	Összesen
500 alatt		Drágszél, Újtelek, Ordas		3
501-1000		Dunatetétlen, Öregcsertő, Dunaszentbenedek		3
1001-3000	Nemesnádudvar, Érsekcsanád	Homokmégy, Miske, Foktő, Géderlak, Fajsz, Bátya, Uszód, Szakmár	Császártöltés	11
3001-5000	Vaskút, Sükösd,	Dusnok, Hajós, Harta, Dunapataj	Akasztó	7
5001-10000		Solt	Kecel	2
10001-30000		Kalocsa		
30001-50000	Baja			

8. sz. táblázat: A Tolna megyei települések csoportosítása

	Szekszárdi	Bonyhádi	Paksi	Összesen
<i>500 alatt</i>		Grábóc	Bikács	2
<i>501-1000</i>	Pörboly, Felsőnána, Sárpilis, Alsónána, Alsónyék, Harc	Mőcsény, Bátaapáti, Mórág		9
<i>1001-3000</i>	Sióagárd, Kölesd, Bába, Várdomb, Medina, Zomba	Kakas	Pusztahencse, Sárszentlőrinc, Gerjen, Németkér, Madocsa, Dunaszentgyörgy, Bölcske, Györköny, Tengelic	16
<i>3001-5000</i>	Fadd			1
<i>5001-10000</i>	Bátaszék		Dunaföldvár	2
<i>10001-30000</i>	Tolna	Bonyhád	Paks	3
<i>30001-50000</i>	Szekszárd			1

Az előzőekben bemutatott három táblázat alkalmas arra, hogy a mintába került főbb településeknek a kutatásban elfoglalt helyét elemezzük. Ez az alábbi következtetések levonását engedi meg.

Azzal kezdjük, hogy egy települést külön kiemeltünk, ez a régió-székhely Pécs, amelynek nagysága, funkcionális szerepköre, kulturális, idegenforgalmi, tudományos, oktatási jelentősége nem hasonlítható bármely más városhoz sem. Az már más kérdés, hogy Pécs,

gazdasági ereje, a megyei jogú városok rangsorában elfoglalt helye, avagy az önkormányzatok adósságállománya tekintetében az utolsók között helyezkedik el. Ettől függetlenül a városra – ahogy erre majd később kitérünk – több vonatkozásban is számítani lehet, beleértve ebbe a viszonylag nagy távolság legyőzését is az autópálya megépítése következtében.

A következő kategóriába is csupán 2 város tartozik. Szekszárd, hazánk legkisebb lakosságszámú megyei jogú városainak egyike. Ennek szerepe, mintába való bevonása, mint az Atomerőmű számára a jövőbeni munkavállalói kör biztosításának kiemelt jelentőségű centruma, az elmúlt évtizedekben sem kérdőjeleződhetett meg és ez érvényes a jövőre is.

Más a helyzet Bajával, melynek térségi szerepköre ugyan jelentős Bács-Kiskun megyében, azonban az Erőmű szempontjából csak mérsékelt jelentőséggel bírhat. Ez még akkor is igaz, ha az M6-os autópálya e várost is közelebb hozta Pakshoz, továbbá az M9-es rövid szakasza a Szent László híddal ugyancsak lényegesen csökkentette az Atomerőmű és e város közötti megközelíthetőséget.

A következő kategóriába tartozó települések szerepkörüket illetően lényegesen különböznek egymástól. Mindösszesen 5 ilyen város került a mintába, ebből 1-1 Baranya és Bács-Kiskun megyéből (Mohács és Kalocsa) 3 pedig Tolna megyéből (Bonyhád, Paks, Tolna).

Mohács a Duna „innenső”⁹ partján való fekvésével és az utóbbi évtizedekben megvalósított fejlesztésekkel, beruházásokkal, oktatási centrum szerepének növekedésével lényeges szerepet tölthet be a munkaerő biztosítás tekintetében a jövőben is.

Kalocsa helyzete, sok szempontból vitatott szerepe és lehetőségei alapján ugyancsak fontos munkaerő tartalékokkal rendelkezik, vagy inkább rendelkezne (együtt a szűkebb-tágabb vonzáskörzetébe tartozó községekkel), ahhoz azonban hogy ez ténylegesen bekövetkezzék, a kérdőív adott részénél majd ismertetésre kerülő fejlesztési megoldásokra lenne szükség -

---

⁹ Az „innenső” alatt a Dunántúl értendő

figyelemmel arra, hogy jelenleg az Atomerőműtől való jelentős közúti távolság megakadályozza a nagy létszámú munkavállalást.

Paksról nem kívánunk értekezni, hiszen szerepköre, a város gazda(g)sága, stb. nem igényel elemzést.

Bonyhád egyre jelentősebb szolgáltatási centrum szerepe miatt válhat majd jelentőssé. Az előzőeknél jóval kisebb lélekszámú és szerepkörrel bíró Tolna téma-kört illető szerepe mérsékelt lehet.

Alapvetésünk során a legkisebb városokat illetve nagyközségeket egy kategóriába csoportosítottuk (3001-5000 illetve 5001-10001 főig) tekintettel arra, hogy szerepkörük nagyban-egészben hasonló, megoszlásuk pedig igencsak eltérő, ha a megyéket nézzük. Így Baranya megyéből mindösszesen Pécsvárad és Hosszúhetény tartozik e körbe – a munkaerő biztosítás szempontjából mérsékelt jelentőséggel bírhatnak.

A Bács-Kiskun megyei települések közül vannak, amelyeknek az atomerőműtől való távolsága még egy esetleges Kalocsa-környéki infrastruktúra fejlesztés esetén sem játszik jelentős szerepet a munkaerő-biztosítás terén, így például Vaskút, Hajós, Kecel, Akasztó. Sükösd, Dusnok, Harta, Dunapataj vagy Solt viszont a mai közlekedési viszonyok mellett is képezhetnek munkaerő-potenciált.

A Tolnai megyei Fadd Tolnához hasonlóan jöhet majd számításba a munkaerő-biztosítás szempontjából, ha csak a távolságot nézzük. Bátaszék esetében elvileg az M6-os erősítheti ebbéli szerepét, Dunaföldvárnak pedig a „rég” 6-os út szintén gyors elérhetőséget biztosít az Atomerőműhöz.

Ha a teljes mintát vizsgáljuk, a legszámosabb csoportot az 1001-3000 fő közötti települések adják (31). Ezek a ma stabil helyi társadalommal, alapfokú intézményekkel, közigazgatási szervezetekkel, változó, de több területen meglévő szolgáltatási egységekkel, vállalkozásokkal stb. „élő” települések egyenként ugyan nem túl sok munkaerőt tudnának

„felajánlani”, összességükben azonban mégiscsak figyelme veendő az a munkaerő-potenciál, amivel elvileg hozzá tudnának járulni a szükséges munkaerő biztosításához.

Természetesen itt is meghatározó szerepet játszanak a távolságok: míg ugyanis a Tolna-megyei településen lakóknak az Atomerőműtől való távolsága alapján reálisan van lehetősége Paksra munkába járni (pl: Kölesd, Kakasd, Németkér, Bölcse) addig néhány Baranya megyei településnél (pl: Mecseknádasd, Dunaszekcső) ez aggályos lehet, éppúgy mint a Bács-Kiskun megyei települések jó részénél (pl: Császártöltés, Homokmégy, Miske stb.)¹⁰

Esetükben, s minden olyan településnél, melynek lakosságszáma nem éri el a 3000 főt, felvetődik egy olyan probléma, melynek kihatásait ma még nehéz lenne prognosztizálni. Ennek lényege, hogy a nemrég napvilágra került új Önkormányzati törvény tervezete¹¹ akként rendelkezik, hogy önálló hivatalt csak a 3000 lélekszámnál nagyobb települések tarthatnak fenn. Ez arra kell, hogy készítse a kisebb településeket (még erőteljesebben érvényesül majd a következő település-kategóriánál), hogy próbáljanak közös társulásokat létrehozni. Ha ez bármilyen okból (pl.: településszerkezeti, földrajzi sajátosságok, közlekedési viszonyok stb.) nem sikerülne, úgy az önkormányzati feladatokat az egyesített járási hivatal látja el.

Figyelembe veendő szempont lehet az is, hogy kötelező lesz létrehozni az önkormányzatoknak társulásokat a területfejlesztésre és a közmunkákra, tehát a témánk szempontjából két döntő jelentőségű feladatra járási társulást. Ez lényegesen csökkenti a települések mozgásterét.

Ha hozzátesszük ehhez a megye-szerep változásait (a tervezet szerint területfejlesztési- és rendezési feladatokat látnak el) és hogy a megyei intézmények 2012 január 1.-től átkerülnek a megyei kormányhivatalokhoz, olyan új strukturális változtatásokat kell majd számba venni – hozzátéve még az egyéb kötelező társulásokat is- amelyek a települési önkormányzatiság

---

¹⁰ Ezekre az összefüggésekre később még kitérünk

¹¹ 2011. október közepe

autonómia döntési kompetenciák lényegi elemeit érintik, s kihatnak az Atomerőműhöz fűződő kapcsolatot a gazdasági, vállalkozási lehetőségeket, a foglalkoztatást, stb. érintő tényleges lehetőségekre, pontosabban azok szűkítésére.

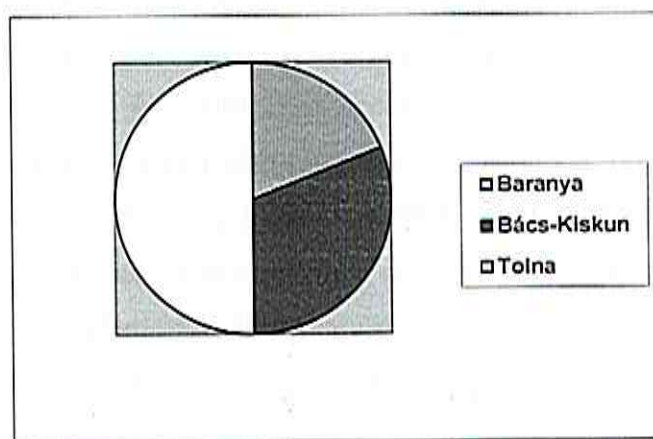
E résztémakörhöz kapcsolódóan végül arra is figyelni kell, hogy az óvodai ellátás kivételével a közoktatási feladatokat átveszi az állam. Ebbe markánsan beletartoznak a szak- és középiskolák is, tehát olyan képzések, amelyek a munkaerő-utánpótlás biztosításában játszanának szerepet. De nem csupán a képzések kerülnek állami fennhatóság alá, hanem az oktatási infrastruktúra is állami tulajdonná lesz. Mindezek alapján tehát a felmerülő munkaerő igények képzésére vonatkozó elképzeléseket, javaslatokat immár nem a települési vagy megyei önkormányzatokkal, hanem az állam adott irányító szerveivel kell majd egyeztetni, a kerettantervtől a konkrét pedagógiai programokig. Tény, hogy a köznevelési törvényjavaslat lehetővé teszi, hogy önkormányzatok is tarthassanak fenn iskolákat, erre azonban valószínű, hogy csak a gazdag települések lesznek képesek (pl.: Paks).

A következő kategóriába, azaz az 501-1000 fő közötti lakosság számú települések közé 15 tartozik, melyek több, mint fele Tolna megyei. E községek egy része a megyei vagy kistérségi határ környékén helyezkedik el, eléggé távol Paktól (pl: a Tolna megyei Mőcsény, Pörbőly, Alsónyék). A Bács-Kiskun megyeiek megoszlanak, van amelyekre érvényesek a Kalocsai közeliakra írtak (pl.: Dunaszentbenedek) s, van amelyik gyakorlatilag kiesik a potenciális munkaerőt biztosító körből (pl: Öregcsertő). Ez utóbbihoz hasonló lehet a Baranya megyei Bár, s elvileg Geresdlak vagy Palotabozsok is, de ez utóbbiakat lényegesen közelebb vitte Pakshoz az M6-os autópálya.

Az 500 fő alatti 10 kisközségből – igazolva ezzel a településszerkezeti sajátosságokat is- Baranya megyéből kerültek a legtöbben a mintába. Eléggé nagy távolságra fekszik mindegyik az Atomerőműtől (Himesháza, Feked, Zengővárkony). A két Tolna megyei kistelepülés „beutazható” távolságra található Paktól (Bikács, Grábóc). A három Bács-Kiskun megyei közül az egyik ugyancsak a Kalocsai szűkebb vonzáskörzetnél jöhet számításba (Ordas), míg a másik kettő Drágszél és Újtelek Paktól távolabb helyezkedik el.

Baranya megyéből 14 községet és 3 várost kérdeztünk le, Bács-Kiskunból ugyanez az arány 23, illetve 5, Tolnában pedig 37 és 6. Tehát a mindösszesen 88 település 50% -a Tolna megyei. Annak ellenére, hogy „ott a Duna” véleményünk szerint eléggé nagy arányban szerepelnek a Bács-Kiskun megyeiek a Baranyaiakhoz képest, kerekítve 30-20%.

1. sz. ábra: A mintába bevont települések arányai

A kérdőívünkben az adott település elhelyezkedését, státusát követően (melyekkel az előzőekben foglalkoztunk) azt is szerepeltettük, hogy az adott községnek, városnak mi a szerepköre. Tettük ezt azért, mert önmagában ez meghatározza a vonzáskörzeti funkcióit, egy adott kistérségre, mikrotérségre, vagy megyére kiható vonzását a minden ezzel együtt járó következménnyel együtt. Ami tehát a települések szerepköre szerinti bontást illeti, a következők tűnnek ki a mintából:

- két megyeszékhely;
- nyolc kistérségi központ¹²;
- körjegyzőségi székhely 22 község¹³;
- a felsorolt szerepkörrel nem rendelkező települések száma: 58.

¹² Ugyan még nem tudjuk a 2013. januárjától kialakítandó járáshatárokat, de közülük nem biztos, hogy valamennyien járási székhelyek lesznek. Ez attól is függ, hogy 120-körűli, vagy 160-körűli járást alakítanak majd ki.

¹³ Eldöntöttnek tekinthető, hogy ezek nagy része a fentebb írt 3000-es lélekszám miatt a jövőben nem lesz közös hivatal székhelye.

Megyéenként bontásban a szerepkör szerinti tipizálás a következőket jelenti:

- Bács-Kiskun megyéből 2 kistérségi központ, 8 körjegyzőségi székhely és 18 ily szerepkörrel nem rendelkező településről szólhatunk;
- Baranyából 1 megyeszékhely, 2 kistérségi központ, 5 körjegyzőségi székhely és 9 ily szerepkörrel nem rendelkező község került a mintába;
- Tolnában pedig ugyanilyen bontásban: 1, 4, 9, 31.

Legvégső következtetést levonva a mintába vont településekről, megállapítható, hogy a városok száma ugyan alig több, mint 10%-ot jelent, népességszámuk, beleértve ebbe a munkaképes korú népességet is sokszorosát teszi ki az összes többi településnek, s nyilvánvalóan tömegét illetően elvileg innen kerülhet ki a potenciális munkaerő. Azonban ezt lényegesen módosíthatja az Erőműtől való távolság, a megközelítés időtartama és tegyük hozzá, fontos lehet a „sok kicsi sokra megy” magyar közmondás alkalmazása a kistelepülésekre - témánk szempontjából is.

2.1.2. Kisebbségi önkormányzatok

Amikor a kutatási programunkat kidolgoztuk, polémia tárgyát képezte, hogy a településen közfunkciókat betöltő szervezetek közül a képviselő-testületek (közgyűlések) és azok szervein túl milyen más, a helyi önkormányzásban szerepet játszó szerveződések kerüljenek be.

Elvileg a kutatáshoz tartozhattak volna a település közintézményei, (kiemelve az általános- és középiskolákat, a nagyobb városok esetében a felsőoktatást), a társadalmi szerveződések (egyesületek, alapítványok, vállalkozói szervezetek), funkcionális önkormányzatokat (pl: hegyközségek, nemzetiségi önkormányzatok). Ezek mindegyike valamilyen módon részesedik, vagy legalábbis részt vehet a helyi közösségek életében, a helyi közügyek, fejlesztések¹⁴, beruházások alakításában, a kulturális élet, az oktatás, sőt az oktatási intézmények jövőjét alakító döntések meghozatalában.

¹⁴ Amennyiben viszont a kutatás tovább folytatódik, úgy véljük, hogy mindenképpen indokolt lenne az itt felsorolt szervezetekkel, vagy azok egy részével foglalkozni, nem csupán a "feltérképezés" szempontjából, hanem azért is, mert mind a munkaerő át-és továbbképzések tekintetében játszhatnak fontos szerepet,

Eme szerveződések pusztán számbavétele is jóval meghaladta volna azonban a résztanulmányunk kereteit. Ezért kiválasztottunk egy olyan típust, amely közjogi szempontból éppúgy, mint a munkavégzés, segélykérés, közmunkák tekintetében fontos szerepet tölthet be az önkormányzatok működésében, ezek a nemzetiségi önkormányzatok.

A kérdőívre adott válaszok alapján a 3 megye nemzetiségi önkormányzatainak számát az alábbi táblázatban foglaltuk össze.¹⁵

9. sz. táblázat: Nemzetiségi önkormányzatok száma megyei bontásban

	Baranya	Bács-Kiskun	Tolna	Összesen
<i>Német</i>	17	9	15	41
<i>Cigány</i>	8	11	28	47
<i>Horvát</i>	2	5		7
<i>Örmény</i>	1	1		2
<i>Szerb</i>	3	1		4
<i>Bolgár</i>	1			1
<i>Görög</i>	1			1
<i>Lengyel</i>	1			1
<i>Ukrán</i>	1			1
<i>Ruszin</i>	1			1

A táblázat adataiból kitűnően a mintába bevont településeken mindösszesen 106 nemzetiségi önkormányzat jött létre a 2010. októberi nemzetiségi önkormányzati választásokon. Ebből 43 Tolna megyében, 27 Bács-Kiskun megyében és 36 Baranya megyében.

---

továbbá maguk is közre hathatnak az Atomerőművel kapcsolatos helyi társadalmi közhangulat alakításában. Ez utóbbi viszont a jövőbeni munkaerő-térkép alakulása szempontjából bírhat jelentőséggel.

¹⁵ Hangsúlyozzuk, hogy ez a válaszadók által jelzett adatok szerint készült és nem a hivatalos statisztikai adatokon alapul. Célunk viszont itt is ugyanaz volt, mint minden más kérdésnél, hogy a megkérdezett települési vezető, hivatali ügyintéző tudomása szerinti válaszokkal dolgozzunk, ezzel mintegy az „informáltságukról” is képet adva.

Az országos helyzethez hasonlóan mind a három megyében legnagyobb számban a német és a cigány önkormányzatok alakultak; nagyságrenddel kisebb a száma a horvát vagy szerb önkormányzatnak, míg elvétve fordul elő örmény, bolgár, görög, lengyel, ukrán és ruszin önkormányzat. Ezek egy-egy kivétellel valamennyien Pécssett alakultak.

Az országoshoz képest ugyanakkor eltérő arányt mutat egymáshoz való viszonyításukban a német és a cigány önkormányzatok száma. Ugyanis míg az ország összes nemzetiségi önkormányzatának körülbelül kétharmadát képezik a cigány önkormányzatok, addig e három megye átlagában ez megközelítőleg azonos, hiszen mindösszesen hattal több a cigány kisebbségi önkormányzatok száma mint a németé.

Ha ugyanezt megyénként vizsgáljuk, kitűnik, hogy Tolna megyében viszonylag nagyobbak a különbségek (28-15), viszont Bács-Kiskunban szinte azonos (11-9), s ami igencsak figyelemre méltó, hogy Baranyában megfordul az arány, azaz kétszer annyi a német önkormányzatok száma, mint a cigányoké (8-17)¹⁶.

Önmagában persze nem is a nemzetiségi önkormányzatok száma a döntő jelentőségű a vizsgálatunk szempontjából, hanem, hogy ez nagyban-egészben tükrözi a települések/megyék nemzetiségi összetételét. Nyilvánvalóan megjelenítik továbbá a települések hagyományait, történetét, szokásait, kultúráját, s - szándékosan hagytuk e felsorolás végére - foglalkoztatási helyzetüket, a közmunkákkal kapcsolatos tartalmakat, munkavállalási affinitásukat, mobilitásukat, stb. (Ez utóbbiról különösen a külföldi munkavállalás lehetőségeit és gyakorlatát illetően később még kifejtjük tapasztalatainkat).¹⁷

---

¹⁶ Természetesen ezek az arányok kifejezetten a mintába bevont települések vizsgálata alapján érvényesek. Mert hiszen, ha példának okáért az Ormánság is bekerült volna a mintába, az arányok megfordulnának.

¹⁷ A táblázatban felsorolt egyéb kisebbségekkel azért nem foglalkozunk külön, mert a kutatásunk témájához kapcsolódóan irrelevánsak.

2.1.3. Népeségi adatok

A kérdőív tartalmának kidolgozásakor dilemma előtt álltunk. Ugyanis tisztában voltunk azzal, hogy a megkérdezések után néhány hónappal sor kerül a 2011. évi népszámlálásra, amely egzakt adatokkal szolgál. Majd további összetevőként említhetjük, hogy a kutatás teljes programjában olyan szervek illetőleg részprogramok kerültek bevonásra amelyek, illetve akik pontos adatokkal rendelkeznek, s bizonyos alapadatokat egyébként is megkaptunk a vizsgálatok megkezdéséhez.

Ettől függetlenül szerepeltettünk (a Megrendelővel való egyeztetésnek megfelelően) olyan kérdéseket, amelyek tájékoztató jellegükkel együtt kívántak támpontokat adni az adott település népességének megoszlására nemek, iskolai végzettség szerint, vagy a munkaerő-piaci státuszuk alapján. Amikor az alábbiakban ismertetjük a népesség-megoszlással kapcsolatos válaszok elemzését, itt is meg kell jegyeznünk, hogy azok a válaszadók ismeretei alapján születtek: több vonatkozásban becslésen, sőt hozzávetőleges becslésen alapultak. Jónéhány általunk feltett kérdésre pedig információ hiányában nem tudtak válaszolni, még a kisebb településeken sem.

A témakörtől függetlenül meg kell jegyeznünk azonban azt, hogy számunkra meglepő volt, miszerint a válaszadók mily kevés információval rendelkeznek településük népességéről, annak összetételéről, avagy példának okáért egyáltalán arról, hogy mennyi az aktív keresők száma, mennyi a tényleges vagy nem regisztrált munkanélküli, stb. Míg ez a nagyobb (10.000-30.000 lakosú) településeknél bizonyos szempontból elfogadható, a néhány ezer fős községeknél azonban már kevésbé.

Ez alapján is javasolhatjuk azt, hogy a népszámlálási adatok feldolgozása során készüljenek majd olyan elemzések, amelyek település-sorosan dolgozzák fel a népeségi, foglalkoztatási adatokat.¹⁸

---

¹⁸ Természetesen, ha ezek nem sértenek személyiségi jogokat.

A települések csoportosítása a népesség-megoszlás szerint

A kérdőívek feldolgozása során kétféle bontást végeztünk. Az egyik csoportba tartoztak az 500-as lélekszám alatti települések, a másikba az e felettiak. Tettük ezt azért, mert a legkisebb települések népesség-összetétel szempontjából oly sajátosságokkal bírnak, amelyek indokoltá tették különleges kezelésüket. Ennek megfelelően az alábbi két táblázatba foglaltuk össze a népességi adatokra adott válaszokat.¹⁹

10. sz. táblázat: Az 500-fő alatti települések népességmegoszlása

		Baranya	Bács-Kiskun	Tolna	Összesen
<i>Aktív korú népesség</i>		775	590	809	2174
<i>Iskolai végzettség</i>					
	Általános iskola	195	235	298	728
	Szakmunkásképző vagy szakiskola	206	196	384	786
	Szakközépiskola	162	113	97	372
	Főiskola	33	33	19	85
	Egyetem	12	11	10	33
<i>Munkaerő-piaci státusz</i>					
	Alkalmazott	141	191	483	815
	Egyéni vállalkozó	45	32	19	96
	Regisztrált álláskereső	35	125	58	218
	Nem regisztrált munkanélküli	41	9	74	124
	Egyéb	13	81	10	104

¹⁹ Miként a táblázatokból kitűnik, mi a válaszadók által megadott pontos számadatokat dolgoztuk fel, melyek eredményezték a táblázatban szereplő pontos számokat. Hozzájárult ehhez az is, hogy a települések meghatározó részében ezt valamilyen statisztikai adatsorokra támaszkodva adták meg, ahogy arra fentebb utaltunk.

11. sz. táblázat: Az 500 fő feletti települések népesség megoszlása

		Baranya	Bács-Kiskun	Tolna	Összesen
<i>Aktív korú népesség</i>		132323	51352	61362	245037
<i>Iskolai végzettség</i>					
	Általános iskola	59870	9789	32054	101713
	Szakmunkásképző vagy szakiskola	70334	5767	19861	95962
	Szak(középiskola)	16847	5383	25084	47314
	Főiskola	15647	982	6381	23010
	Egyetem	15436	517	4218	20171
<i>Munkaerő- piaci státusz</i>					
	Alkalmazott	43710	9249	18881	71840
	Egyéni vállalkozó	1104	1901	4118	7123
	Regisztrált álláskereső	5035	7116	5210	17361
	Nem regisztrált munkanélküli	3425	1631	1392	6448
	Egyéb	5034	5049	3280	13363

Az aktív korú népesség száma település-típusonkénti bontásban²⁰

Az 500 fő alatti települések aktív korú népessége a 3 megyében mindösszesen valamivel meghaladja a 2000 főt. Melyből a legtöbben Tolna megyéből kerülnek ki – 800-at meghaladó – (ez mint minden más esetben is, összefügg a mintába bekerült települések más megyéhez képesti jóval nagyobb számával).

Nem sokkal kevesebb e népességszám Baranya megyében és a legkevesebb Bács-Kiskun megyében, ahol nem éri el a 600-at sem. (Esetükben azonban megjegyzendő, hogy a mintában is alacsony a kistelepülések száma – a megye településszerkezeti sajátosságai miatt).

A kis falvak említett demográfiai sajátosságaival függ össze, hogy egy-két kivételtől eltekintve a női-férfi arányt egymáshoz közelítőnek vagy azonosnak jelölték meg, de van olyan megye (Baranya), ahol majd 20%-körülivel többnek becsülték a nők arányát a férfiakénál.

Az 500-as lélekszámnál nagyobb települések a dolog természetéből fakadóan az előző kategória sokszorosát kitevő aránnyal szerepelnek. Elsőként közülük Baranya megye említendő, a táblázatban szereplő adatokból is kitűnően igen magas aránnyal jelenik meg. Önmagában annyi az e körbe tartozó népességszám, mint a másik két megyéé összesen, ennek oka evidens: Pécs.

Bács-Kiskun és Tolna megye aktív korú népessége között körülbelül 10.000 a különbség. Ha hozzátesszük viszont, hogy több, mint egyharmaddal több a települések száma Tolna megyéből, akkor egy településre vetítve ez az arány jóval kisebb.

Az aktív korú népesség itt jelzett, becsült adatai egyúttal arra is figyelmeztethetnek, hogy önmagában Bács-Kiskun megye csak igen korlátozott számú munkaerővel rendelkezik az új

---

²⁰ A kutatás céljára figyelemmel aktív korú népesség alatt a 18-50-év közöttieket értettük

blokkok építéséhez. (Az pedig egy másik problémát vet fel – majd később erre is kitérünk-hogy az Erőműtől távol lévő települések potenciális munkaereje mennyire vehető igénybe)²¹.

A népesség iskolai végzettség szerinti megoszlása

Az iskolai végzettség szerinti megoszlásban egyértelműen megmutatkoznak a kistelepülési hátrányok, azaz, a magasan kvalifikáltak hiánya e települési körben.

Az egyetemi végzettségűek mind a három megyében 10-körüli létszámmal szerepelnek, s ennél magasabbal a főiskolát végzettek. De ha e két kategóriát összevonjuk (mivel becslésekről volt szó, így ezt nyugodtan meg is tehetjük) akkor is, alig 5%-körüli értékben szerepelnek.

Az viszont pozitívnak tekinthető, hogy a szakmunkásképzőt, vagy szakiskolát, szak(középiskolát) végzettek aránya meghaladja a 8 általánost, vagy annál kevesebbet végzettek számát.²²

Az 500 fő feletti települések iskolai végzettségi adatai alapján is kiugróan magasak a Baranya megyei adatok valamennyi kategóriánál, ami úgyszintén Pécsnek köszönhető. Így például a 8 általános iskolai végzettséggel kapcsolatos kategóriánál szereplő megyei közel 60.000-es számból majd' 57.000 itt található. De ugyanez érvényes a szakmunkás képzőt vagy szakiskolát végzőkre, s mégjobban kiugróak az arányok a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezők körében, mivel az össz-megyei számadatokból a főiskolánál szereplő 15.600-körüli számból 15.000 e város lakója, s ugyanez az arány érvényes az egyetemet végzettekre is.

Az előző bekezdésben írtak jelentik egyben a megyék a közötti viszonylag jelentős különbségeket, bár Tolna megye bizonyos mértékben követi Baranyát azzal, hogy több város, kistérségi centrum került be a mintába a megyeszékhely Szekszárdon kívül is (Paks,

---

²¹ A fenti adatok kapcsán kell jeleznünk azt is, hogy több település egyáltalán nem tudott választ adni sem erre, sem pedig az alábbiakban ismertetett kérdésekre.

²² Ezt majd alátámasztják a szakmacsoportok szerinti helyi munkaerőt elemző kérdésekre adott válaszok

Bonyhád). E három város adatai zárkóztatják fel tehát a megyét Baranya mögé, s egyúttal jelzik a középfokú vagy szakmunkás végzettségűek meghatározó voltát²³.

Tolnában az aktív korú népességhez képest egyébként még Pécshez viszonyítva is erős a főiskolai, egyetemi diplomával rendelkezők aránya, azzal, hogy jóval meghaladja a tízezret, míg Bács-Kiskun megyében ugyanez a szám alig éri el az 1500-at. Az aktív korú népesség számához viszonyítva ugyan nem éri el a Baranya megyei arányokat, viszont többszörösen meghaladja a Bács-Kiskun megyeit.

A lakosok munkaerő-piaci státusza

Miként azt a bevezető megjegyzésekben is érintettük, ez is olyan kérdés volt, amelyre nagyon nehezen vagy csupán hozzávetőleges becsléssel tudtak válaszolni – néhány helyen kivételt képezett ez alól a munkanélküliekre, álláskeresőkre vonatkozó kérdés.

Az 500 fő alatti települések elemzése egyértelmű választ ad arra, hogy e települési körben mind a 3 megyében²⁴ milyen kis arányban van jelen a vállalkozói szféra, s ha igen, családi-, mikro vállalkozások formájában. Közülük a legnagyobb arányban Baranya szerepel, több, mint kétszer annyi, mint Tolna megyében, de jóval többen tartoznak e körbe, mint Bács-Kiskunban.

Azt is megmutatja e felmérés, amit ugyancsak e települési körnek a sajátosságai közé sorolhatunk, hogy a legnagyobb munkáltatói kört a közsféra jelenti, hiszen 10-szer annyian dolgoznak valamilyen típusú alkalmazotti státuszban, az alsó fokú oktatástól, iskoláktól az óvodáig, polgármesteri hivatalokig (körjegyzőségekig), mint ahányan a vállalkozói csoportba tartoznak.

---

²³Több, mint kétszer annyian szerepelnek ebből a körből a mintába, mint a Bács-Kiskun megyei települések, ahonnan csupán egy városban folytak a kutatások.

²⁴A valószínű az ország más megyéiben is

A regisztrált álláskeresők magas aránya mutatja a munkalehetőségek hiányát e településeknél. A nem regisztrált munkanélküliek (arányuk a regisztráltak majd felét teszi ki) száma pedig jelzi azt az ismert tényt, hogy az eseti, időszakos munka mennyire jellemző e kis községeknél. Az már más kérdés, hogy vajon mennyire reális a Bács-Kiskun megyei 9 fő megjelölés szemben a Tolna megyei több, mint 70-nel és a baranyai 40-et meghaladókkal.

Megkérdezéseinkkor (így utólag csak helyeselhetően) szerepeltettük az „egyéb” kategóriát.

Ugyanis a helyszíni beszélgetéseink során több alkalommal hosszasan ecsetelték válaszadóink, hogy milyen más, a kérdőívben nem szereplő tevékenységeket folytatnak. (Így például a Bács-Kiskun megyei településeknél ez 80-at tesz ki, így tehát érthetőbbé válik az előző 9-es szám) Túlnyomó többségük őstermelő.

Rajtuk kívül már itt is sok polgármester, jegyző érintette a külföldön munkát vállalók nagy arányát. Ez vonatkozik ifjú házásokra épp úgy, és egyre gyakrabban szakmunkásokra, sőt az utóbbi időben idősebb korosztályúakra is. Tény, náluk jelentős szerepet játszik a nyelvtudás, de az úgynevezett „célországok” között immár nem csupán Ausztria, Németország, hanem Anglia, Olaszország, vagy Spanyolország is megjelenik.

Az 500 főnél nagyobb településeken az alkalmazottak száma jól mutatja, hogy itt már nem csupán a nagyobb városok, de a stabil községek is intézményekkel, vagy intézményhálózattal rendelkeznek, humán- és egyéb szolgáltatásokat látnak el, avagy, hogy vannak olyan cégek, ahol a helyben élő lakosság munkát tud vállalni. Jól érzékelteti ezt, hogy a Tolna megyei településekből majd' 19.000-en dolgoznak valamilyen alkalmazotti státuszban, s viszonylag magas a vállalkozók száma is, mely utóbbi érvényes Bács-Kiskun megyére úgyszintén.²⁵

A munkanélküliek megoszlása mind a regisztráltak, mind a nem regisztráltak között arányosnak tekinthető a megyék közötti relációkat vizsgálva. Ennek kapcsán jegyezzük azonban meg, hogy a munkanélküliséggel kapcsolatos adatok közép-és hosszú távra szólóan

---

²⁵ A vállalkozókat érintő adatok kapcsán jelezzük, hogy Pécssett a jogi formáció alapján adták meg, kifejezetten az „egyéni vállalkozói” körbe tartozókat

gyakorlatilag értelmezhetetlenek. Ez nem csupán a gazdasági, pénzügyi válsággal függ össze, hanem azzal is, hogy a következő esztendőkből lesznek –e olyan beruházások, fejlesztések az érintett megyékben, mint amely például Kecskeméten, avagy Győrben történik, vagy rövidebb-hosszabb ideje Tolnában vagy Baranyában működő nagyobb cégek nem döntenek –e úgy „egyik pillanatról a másikra”, hogy átteszik székhelyüket másik országba, vagy megszüntetik tevékenységüket²⁶.

A 2011. évi népszámlálás és kutatásunk összefüggései

Korábban érintettük több vonatkozásban is, hogy vizsgálataink kifejezetten a válaszadók információira alapozódhattak, hiszen az önkormányzatoknál, pontosabban szólva a polgármestereknél, jegyzőknél, stb. folytattuk a megkérdezéseket.

A fentebb jelzett javaslatainkat konkretizálva úgy véljük, hogy a népszámlálás személyi kérdőívéből teljes egzaktsággal leírási lehívhatóak lesznek azok az adatok, amelyek jó részét mi is érintettük és dolgoztuk fel jelen zárótanulmányban. A munkaerőtérkép elkészítése azonban a népszámlálási adatokkal válhat jövőbementően egzaktabbá.

Figyelemmel arra, hogy a demográfiai és a lakóhelyt érintő adatok mellett jelennek meg a képzettséget, iskolai végzettséget érintőek, ez önmagában jó kiindulópont. Ha ehhez hozzávesszük a szakmára, foglalkoztatásra, munkakörre és munkáltató, vállalkozás megnevezésére, a tevékenység leírására vonatkozó kérdéseket, gyakorlatilag valamennyi, a kutatás számára fontos egyéneket érintő kérdésekre megkaphatóak lesznek a válaszok.

Az általunk végzett önkormányzati vizsgálatok eredményei s az előző bekezdésben írt – további kutatásokat, elemzéseket jelentő munkálatok együttesen biztosíthatják hosszabb távra szóló olyan szakmai dokumentum elkészítését, mely a Lévai program eme részét kellő szakmai, társadalmi, önkormányzati aspektusból alapozhatja meg.

---

²⁶ Például az Elcoteq, melynél nem kell kommentálnunk, hogy 1500 munkahely megszüntetése, nem csupán egy város, de jóval nagyobb térség, és sok ezer család életére hatással lesz - ennek egyéb vonzatairól most itt nem is szólva

2.1.4. A humánerőforrás térkép elkészítésének települési, szakmacsoporti összetevői

Ugyan bevezető megjegyzéseink között érintettük, hogy milyen nehézségekbe ütköztünk megkérdezéseink során részben az önkormányzatok nem kellően pozitív hozzáállása, másrészt a megfelelő információk hiánya miatt itt erre – az alábbiakban kifejtettükre figyelemmel újból fel kell hívnunk a figyelmet.

Ugyanis miként majd a táblázati anyagokból is kitűnik, az e témákat érintő kérdéseinkre rendkívül sok településen nem adtak, vagy nem tudtak adni választ. E körből különösen fontosnak tartjuk, hogy szinte valamennyi várost ki kellett hagyni az ún. zárt kérdések feldolgozásából, mivel mindennemű ráhatásunk ellenére sem szolgáltatott információkat.

Hozzáteesszük, ezzel bizonyos szempontból egyet kellett értenünk, mivel a kutatási tervben szereplő és a kérdőívünkben átvitt és a Megbízóval és a kutatás többi szereplőjével egyeztetett szakmacsoportokra vonatkozóan nincsenek az önkormányzatnál adatok. (Sőt valószínű, hogy más állami szervnél sincsenek.) Egy nagyvárosban ennek becslése sem képzelhető el, ezért tehát ezen szempontok alapján el kellett fogadnunk a válaszadók hozzáállását, azaz lényegében tehát azt, hogy a néhány számszerűsítéssel megválaszolható kérdés elől elzárkóztak a városok.

Mindez azt jelentette, hogy a táblázatos anyagaink – hangsúlyozzunk e tekintetben is becsléssel megadott – elsősorban a kisebb lélekszámú települések adatait tartalmazzák, azok dolgoztuk fel²⁷.

Le kell írni azt is, hogy a vizsgálatok megalapozása, a program részleteinek egyeztetése során ez a probléma már megfogalmazódott, mi azonban úgy véltük, hogy a kutatás sikerének egyik fontos területét képezik azok a kérdések, amelyeket e részben szerepeltettünk, még akkor is, ha az előzőekben jelzett gondok megmutatkozhatnak. Ennek ellenére ugyanis adnak megfelelő kiindulópontokat, s az eredmények a kutatás egyéb részterületein szerzett egyéb

---

²⁷ Arra a magunk részéről nem vállalkoztunk, hogy a lakosságszám egyszerű szorzatával jussunk el a városok szakmacsoportjait érintő számadatokhoz. Ez ugyanis valószínű túlságosan leegyszerűsítene a kérdést és nem hisszük, hogy a kutatás módszerei között ezt alkalmazni lehetett volna.

információkkal együtt hozzájárulnak a települési és szakmacsoportos Humánerőforrás térkép elkészítéséhez.

Mindezekén túl összegző elemzéseink adnak olyan eredményeket is, amelyekre támaszkodva tovább lehet folytatni a kutatásokat, s miként erre korábban utaltunk, a népszámlálási adatok felhasználásával teljes mértékben egzakt, pontos, s minden tekintetben hasznosítható munkaerőtérképet lehet majd készíteni akár településsorosan, kistérségekre (járásokra), megyékre akár szakmacsoportokra bontva.

Az egyedi kérdőívezés során nem csupán a jelenlegi állapotra kérdeztünk rá, hanem arra is, hogy a válaszadók véleménye szerint a felsorolt szakmákban dolgozók milyen számban illetve arányban lesznek fellelhetőek, azaz végezhetnek munkát az Atomerőműben hosszabb időszak elteltével. Mi a 8-10 évet jelöltük meg a kérdőívben, azzal a céllal, hogy a bővítés teljes időszakára vonatkoztatva milyen nagyságrendű munkaerő áll majd rendelkezésre a Megbízó által kijelölt térségekben, településeken.

Ilyen becslésre a megkérdezettek azon része is csak nehezen vállalkozott, aki egyébként magára az alapkérdésre adott becsült számokat. Döntő többségük akként nyilatkozott, hogy az általuk megjelöltek nagy része 50-év körüli vagy annál fiatalabb, tehát a megadott számok érvényesek hosszabb időszakra is, így azokkal számolhat az Atomerőmű. Erre tekintettel a zárótanulmányunkban ezt a bontást csupán az összesítések kapcsán alkalmaztuk.

Az előző bekezdésben írtakhoz hasonló gondokat jelentett az kérdés, hogy a megjelölt dolgozók közül hányan állnak munkaviszonyban, vagy közülük hányan vállalkozók és hány közülük a munkanélküli. A megyék összesítését jelentő táblázatainkban ezt a bontást szerepeltettük, de ugyanolyan fenntartásokkal kezelendőek, mint az előző bekezdésben írtak.

Jelen tanulmányunk döntő része általánosított településtípusi, térségi, megyei összegzéseket, összevetéseket és elemzéseket ad, tekintettel arra, hogy ezek a megközelítések támaszthatják alá a kutatás során megfogalmazottak eredményes teljesülését. Ez alól kivételt képeznek az e fejezetben írtak.

Úgy gondoltuk ugyanis, hogy mind a humánerőforrás térkép elkészítéséhez, mind pedig az Atomerőműben való majdani potenciális munkavállaláshoz, az adott település és az Atomerőmű közötti kapcsolatok megítéléséhez szükséges egy rövid, egyedi településsoros értékelés is.

Ennek érdekében készítettünk olyan, megyénkénti táblázatokat, amelyek a legkonkrétabb módon jelzik, hogy a megadott szakmacsoportból mely szakmák azok, amelyek az adott településen egyáltalán jelen vannak, s amennyiben igen, akkor hányan dolgoznak például hegesztőként, lakatosként, kőművesként, műszerészként, stb.

Másrészt ezek a táblázatok azt is összefoglalják, hogy egy-egy településen hány olyan potenciális munkaerő található, akik az Atomerőmű számára most avagy a jövőben munkavállalóként számításba jöhetnek.

A számadatokat, statisztikákat követő kérdések mellett lehetőséget adtunk a polgármestereknek, jegyzőknek arra is, hogy fejtsek ki véleményüket arról, hogy az adott településen élő aktív korúak általában milyen feltételekkel vállalnának munkát. A személyes megkérdezések során ezt a megközelítést az Atomerőműre vonatkoztatva is feltettük és összegzésünkben e válaszok lényegét szerepeltettük.

A kutatásunk, azaz a kérdőívezésünk során fontosnak tartottuk azt is, hogy véleményt mondjanak a megkérdezettek Pakshoz, pontosabban szólva az Atomerőműhöz fűződő kapcsolatukról; s arról, hogy milyen mértékben játszhat közre az Erőmű a település foglalkoztatási helyzetének, fejlődésének javításában, jobbításában.

2.1.4.1. A munkavállalás feltételei

Miként az előző pont utolsó bekezdésében említettük, az interjúalanyokkal való beszélgetés során feltettük azt a kérdést számukra, hogy melyek lennének azok az alapvető feltételek, másfajta körülmények, amelyek nagyban hozzájárulnának ahhoz, hogy ha a településen pl. egy jó szakmunkás nem tud elhelyezkedni (márpedig a mintába bevont települések többsége

ilyen), akkor milyen eszközökkel lehet befolyásolni, hogy másutt – tehát ne külföldön (!) – hanem itthon, s így a Paksi Atomerőműben vállaljon most, vagy a jövőben munkát. A válaszok lényegét a kérdőívek tartalmazzák, ezek tömör esszenciája pedig – megynkénti bontásban - az alábbiakban foglalható össze.

Baranya megye:

- Közlekedés térítése, munkaruha, jó bérezés
- Szállítás, közlekedés megoldása, több bér, mint otthon
- Jó bérezés, közlekedés, hazajutás
- Megfelelő bér, bentlakásos munkásszállás, vagy heti váltásban dolgozni
- 100.000 Ft-feletti nettó bér reménye (utaznának, összeszerveződnenek többen)
- Rendes munkabér, szállítás vagy útiköltség biztosítása
- Kiszámítható, biztos bérezés, hogy jobban megérje, mint külföldön dolgozni
- Munkásjárat biztosítása
- Végzettséghez megfelelő munkabér, költségtérítés
- Ha hosszabb időre lehetne munkát vállalni, mint 2-3 hónap

Bács-Kiskun megye:

- 80-100.000 Ft nettó bér és munkásjárat
- Munkaszerződés, utazási költség térítés és szálláslehetőség
- Szervezett utaztatás
- Szervezett, vagy egyéni utazás térítéssel
- A híd az álom (Kalocsa és Paks között), az átkelés lehetősége
- Ha a családok is kapnának lehetőséget és a gyerekek beiskolázása is megoldható volna
- Szállítás biztosítása a munkahelyre
- Jó anyagiak, közlekedés megoldása esetén (busszal Paksra)
- Megbízható, hosszútávú alkalmazás
- Kíméletes munka, elfogadható jövedelem
- Jó munkabér, jól megközelíthető munkahely
- Jó fizetés, hosszú távú munka, szállítás a munkahelyre

- Teljes munkaidő, vagy legalább 6 órás állás és jó közlekedési lehetőség
- Elfogadható, megélhetést biztosító bér
- Híd
- Munkahelyre való eljutás biztosítása
- A lényeg, hogy legyen munka
- Utazási térítés
- Szakképzettségnek megfelelő munka és bér
- Megfelelő bérezés, utazási hozzájárulás, étkezési utalvány
- Magasabb munkabér, útiköltség térítés
- Legalább az adott munkakörhöz járó minimálbér, hosszabb időtartamú foglalkoztatás, a végzettségnek megfelelő munkakör

Tolna megye:

- 100.000 Ft feletti bér
- Helyben végezhető bedolgozói munka, mert rossz a buszközlekedés
- Napi 8 órás munkaidő, minimálbérnél magasabb fizetés, útiköltség térítés
- Az utaztatás költségét vállalja a cég, az ingázást pedig a dolgozók
- Munkába járás biztosítása, elegendő fizetés
- Megfelelő bérezés, utazási költségtérítés, étkezési hozzájárulás, cafeteria
- Abszolút biztos munka és jövedelem
- Útiköltség térítés, országos elismert szakmunkás átlagbér
- Tisztességes bér és a kötelező juttatások, ha a munkába járást a cég állja
- Bejárás biztosítása
- Segélymegvonás és helyben végezhető munka
- Munkahely elérhetőségének támogatása
- Képzettséghez igazított bér
- Megfelelő bér, állandó, bejelentett munkaviszony, utazás biztosítása
- Bejárás biztosítása, 8 órás foglalkoztatás
- Céges busz és teljes munkaidő
- Munkával arányos fizetés, céges busz, béren kívüli juttatások, továbbképzési lehetőség

- Megfelelő bérezés, maximum 1 órás utazás
- Megfelelő bér- és munkakörülmények, munkába járási lehetőség
- Teljes munkaidő, jó fizetés
- 8 órában és a munkába járás 80%-os térítése legalább
- A tartósan munkanélkülieknek (akik általában 55 év felettiek, nők, némi fogyatékkal rendelkezők) a 6 órás munkaidő biztosítása
- A külföldön dolgozó fiatal szakmunkások visszacsalogatása megfelelő bérezéssel
- A képesítés nélküliek számára bármilyen munka
- Helyben végezhető munka, megfelelő anyagi javadalmazás
- Ingázás esetén az utazás biztosítása
- Kismama műszak szem előtt tartása
- Képzések, átképzések biztosítása
- Munkahely megközelíthetőségének biztosítása
- Nem túl nehéz fizikai munka, rendezett jogviszony
- A szakképesítésnek megfelelő, hosszú távon biztos megélhetést nyújtó munka

2.1.4.2. Munkába járási távolság/idő

Akár Baranyában, akár Bács-Kiskun megyében folytattuk a megkérdezéseinket, sőt Tolna megye településeinek jórészt is érvényesen, majd minden válaszadó valamilyen módon érintette a munkahely, jelesül a Paksi Atomerőmű megközelítésének, azaz a munkába járásnak a körülményeit, formáit, eszközeit, időtartamát.

Az általuk felsoroltak túlnyomó része a gyakorlatban ismert. Ezek mindegyikének közös lényege abban foglalható össze, hogy elviselhető időtartamon belül éri el a munkahelyet, jussanak onnan haza, s hogy ennek költségeit viselje a jövőbeni munkaadó, azaz a Paksi Atomerőmű, avagy olyan jövedelmet kapjanak, amiért megéri számukra a hosszabb utazás is. Részben megismételve a válaszadók által megfogalmazottakat, néhány formációt az alábbiakban emelünk ki:

- Útiköltség biztosítása
- Háztól-házig való ún. „fűtösített” munkásjárat
- Utazási térítés

- Bejárás megoldása
- Az utazás teljes költségeinek vállalása
- Személyautók esetén benzinköltség térítése
- Utazás térítése és bentlakásos munkásszállás
- Hosszú távú alkalmazás
- Országos átlagnak megfelelő, jó bér

Nyilvánvaló, hogy a válaszok aszerint is megoszlanak a munkába járás időtartama tekintetében, hogy az adott település hány kilométerre fekszik Pakstól és hogy – esetenként ettől függetlenül – mennyi idő alatt közelíthető meg. A megközelíthetőség kapcsán a távolság részbeni relatívvá válása miatt is külön kell megemlíteni az M6-os autópályát, amely számos Baranya, Tolna megyei települést vitt érzékelhetően közelebb Pakshoz. Az más kérdés, hogy ha tényleges munkavállalásról lenne szó, úgy az autópálya használat díja további költségként jelenne meg az Erőműnél aminek a térítésére a potenciális munkavállalók igényt tartanának.

Van egy másik kérdés is, amit ebben a tanulmányban csupán érinteni kívánunk, ez Bács-Kiskun megye mintába bevont települései Pakshoz való közlekedési kapcsolatai. Azért érintjük csupán, mivel az elmúlt esztendőket során ezt a problémát számtalan tanulmány dolgozta már fel és fogalmazódtak javaslatok az érintett települések polgármesterei részéről is – gondolunk itt egy híd (un. üzemi híd) építésére – nagyteljesítményű komp folyamatos alkalmazására stb. Amennyiben e fejlesztésekre, beruházásokra nem kerül sor, úgy a Bács-Kiskun megyei munkavállalók vagy munkásszállásos megoldással, vagy nagy kerülővel tudják csak megközelíteni az Atomerőművet – kérdés persze, hogy „nagy tömegekben” ezt vállalják-e, s, ha igen, milyen feltételekkel?

Az előzőekben utaltunk a távolság és a megközelítés összefüggéseire. Annak érdekében, hogy átfogó képet kapjunk az érintett települések ebbéli viszonylatairól, az általunk használt program segítségével készítettünk egy olyan táblázatot, amely valamennyi, a mintába bevont település relációjában mutatja meg, hogy hány perc alatt lehet az adott településről megközelíteni az ugyancsak jelzett kilométerre lévő Pakst²⁸.

²⁸ A program az autópályán történő megközelítési variációt tartalmazza.

12. sz. táblázat: Paks megközelíthetősége - 30 percen belül - a kutatásba bevont településekről

	Település	Megye	Idő	Távolság
1	Németkér	Tolna	11 perc	13,6 km
2	Dunaszentgyörgy	Tolna	13 perc	12,9 km
3	Madocsa	Tolna	13 perc	12,2 km
4	Pusztahencse	Tolna	15 perc	14,7 km
5	Dunaföldvár	Tolna	18 perc	24,2 km
6	Szedres	Tolna	18 perc	25,8 km
7	Tengelic	Tolna	19 perc	21,1 km
8	Györköny	Tolna	19 perc	18,3 km
9	Fadd	Tolna	20 perc	25,1 km
10	Kölesd	Tolna	22 perc	28,5 km
11	Nagydorog	Tolna	22 perc	20,4 km
12	Tolna	Tolna	22 perc	27,3 km
13	Bölcske	Tolna	23 perc	18,5 km
14	Fácánkert	Tolna	23 perc	29,2 km
15	Gerjen	Tolna	24 perc	24 km
16	Medina	Tolna	24 perc	29,6 km
17	Solt	Bács-Kiskun	25 perc	32,6 km
18	Kajdacs	Tolna	25 perc	30,3 km
19	Ócsény	Tolna	26 perc	42,5 km
20	Szekszárd	Tolna	27 perc	39,5 km
21	Bikács	Tolna	28 perc	27,2 km
22	Bogyiszló	Tolna	28 perc	41 km
23	Harc	Tolna	28 perc	43,4 km
24	Sióagárd	Tolna	28 perc	40,7 km
25	Sárszentlőrinc	Tolna	29 perc	24,9 km
26	Simontornya	Tolna	29 perc	33,3 km
27	Decs	Tolna	30 perc	48,3 km
28	Kakasd	Tolna	30 perc	45,4 km

13. sz. táblázat: Paks megközelíthetősége – 30-40 perc között - a kutatásba bevont településekről

	Település	Megye	Idő	Távolság
1	Alsónyék	Tolna	31 perc	57,3 km
2	Bátaszék	Tolna	31 perc	57,9 km
3	Várdomb	Tolna	32 perc	52,4 km
4	Zomba	Tolna	33 perc	48,2 km
5	Pálfa	Tolna	33 perc	35,4 km
6	Dunatetetlen	Bács-Kiskun	34 perc	41,1 km
7	Alsónána	Tolna	34 perc	54 km
8	Mórággy	Tolna	35 perc	60,1 km
9	Dusnok	Bács-Kiskun	35 perc	55,9 km
10	Pörböly	Tolna	36 perc	63,7 km
11	Sárpilis	Tolna	36 perc	53,1 km
12	Szálka	Tolna	36 perc	53,1 km
13	Sükösd	Bács-Kiskun	37 perc	59,5 km
14	Mócsény	Tolna	37 perc	66,5 km
15	Harta	Bács-Kiskun	37 perc	46,5 km
16	Bátaapáti	Tolna	38 perc	65,6 km
17	Palotabozsok	Baranya	39 perc	68 km
18	Véménd	Baranya	39 perc	69,7 km
19	Fajsz	Bács-Kiskun	40 perc	61,8 km

14. sz. táblázat: Paks megközelíthetősége – 40-50 perc között - a kutatásba bevont településekről

	Település	Megye	Idő	Távolság
1	Dunapataj	Bács-Kiskun	41 perc	50,8 km
2	Somberek	Baranya	41 perc	72 km
3	Báta	Tolna	41 perc	66,6 km
4	Bonyhád	Tolna	42 perc	53,2 km
5	Feked	Baranya	42 perc	73,2 km
6	Cikó	Tolna	42 perc	42 km
7	Akasztó	Bács-Kiskun	43 perc	53 km
8	Felsőnána	Tolna	43 perc	48,1 km
9	Érsekcsanád	Bács-Kiskun	43 perc	64 km
10	Nemesnádudvar	Bács-Kiskun	45 perc	66,8 km
11	Dunaszekcső	Baranya	45 perc	71,1 km
12	Bátya	Bács-Kiskun	45 perc	68,2 km
13	Erdősmecske	Baranya	46 perc	78,2 km
14	Hidas	Baranya	46 perc	58,5 km
15	Ófalu	Baranya	48 perc	66,7 km
16	Ordas	Bács-Kiskun	48 perc	54,6 km
17	Miske	Bács-Kiskun	48 perc	71 km
18	Hímesháza	Baranya	49 perc	78 km
19	Bár	Baranya	50 perc	81,7 km
20	Zengővárkony	Baranya	50 perc	84,8 km
21	Mecseknádasd	Baranya	50 perc	62,7 km
22	Baja	Bács-Kiskun	50 perc	77,2 km

15. sz. táblázat: Paks megközelíthetősége – 50 perc fölött - a kutatásba bevont településekről

	Település	Megye	Idő	Távolság
1	Pécsvárad	Baranya	51 perc	85,4 km
2	Mohács	Baranya	51 perc	90,5 km
3	Kalocsa	Bács-Kiskun	51 perc	73,1 km
4	Drágszél	Bács-Kiskun	52 perc	73,2 km
5	Újtelek	Bács-Kiskun	53 perc	58,9 km
6	Hajós	Bács-Kiskun	54 perc	74,4 km
7	Geresdlak	Baranya	54 perc	78,2 km
8	Császártöltés	Bács-Kiskun	55 perc	82,4 km
9	Géderlak	Bács-Kiskun	55 perc	80,6 km
10	Foktő	Bács-Kiskun	58 perc	66,7 km
11	Homokmégy	Bács-Kiskun	58 perc	66,7 km
12	Dunaszentbenedek	Bács-Kiskun	59 perc	61,8 km
13	Öregcsertő	Bács-Kiskun	60 perc	84,1 km
14	Hosszúhetény	Baranya	60 perc	84,1 km
15	Uszód	Bács-Kiskun	61 perc	98,4 km
16	Kecel	Bács-Kiskun	62 perc	71,4 km
17	Vaskút	Bács-Kiskun	65 perc	75,3 km
18	Szakmár	Bács-Kiskun	66 perc	82,8 km
19	Pécs	Baranya	68 perc	104 km

Egyértelműen kitűnik a Tolna megyei települések nemcsak távolságbeli, hanem időbeni közelsége is. De nem hagyható figyelmen kívül az, hogy például a Bács-Kiskun megyei Solt mindössze 25 percre van Pakstól, megelőzve Szekszárdot, vagy az ugyancsak Tolna megyei Bikácsot, Bogyiszlót, de még az ugyancsak Bács-Kiskun megyei Dunatetőtlen, Dusnok, Sükösd, vagy Harta is a maguk 30 percével megelőz több Tolna megyei települést, mint például Bátaapátit, Bátát, vagy Bonyhád.

A Bács-Kiskun megyei települések döntő hányada a „rangsor” utolsó harmadában foglal helyet, de azért itt is vannak különbségek, hiszen például Baja 50 percre, addig a Baranya megyei Pécsvárad, vagy Mohács ennél valamivel több időre, sőt Hosszúhetény 1 órára, Pécs pedig 1 óránál is valamivel többre található, a km-ekről nem is beszélve. Az előbb érintettük az autópálya hatását a megközelíthetőségre. Erre példa e megyékből Palotabozsok, Véménd, amely nem egészen 40 percre van, annak ellenére, hogy távolságban közel 70 Km-re fekszenek Pakstól.

2.1.4.3. Szakmacsoportos munkaerő-kínálat – az önkormányzati vizsgálat eredményei

A korábbiakban részletezett korlátokat figyelembe véve dolgoztuk fel megyei bontásban, hogy jelenleg, s hosszabb időszakra előre mennyi munkaerő állhat az Átmerőmű rendelkezésére a felsorolt szakmákban. Mint ugyancsak érintettük, olyan összegzést is készítettük, amely arra kívánt választ adni, hogy a felsorolt szakmákban hányan vannak olyanok, akik dolgoznak és mennyi azok száma, akik munkanélküliek. Az önkormányzati, lakossági (foglalkoztatotti) és munkanélküli empirikus eredményeket a 3.2. alfejezetben fogjuk felhasználni arra, hogy a szakmacsoportok jövőképét megalkossuk. Jelen részben elsőként az önkormányzati lekérdezés eredményeit írjuk le, majd a lakossági vizsgálat, külön kötetben részletezett humán erőforrás térképének értelmezéséhez adunk segítséget.

Kutatásunk során a táblázatokban található szakmákban dolgozók számának megadását kértük válaszadóinktól (a szakmákat úgyszintén egyeztettük a kutatás többi résztvevőjével, Megbízónkkal). Megjegyezzük, tisztában vagyunk, hogy a megyei gazdasági és iparkamarából vannak bizonyos adatok témánkra vonatkozóan is, feladatunk azonban az önkormányzati szféra információin alapuló felmérés és feldolgozás volt, ezért maradtunk ennél a megközelítésnél.

A megjelölt adatokat nem kívántuk összesíteni figyelemmel a már néhány alkalommal jelzett módszertani problémára, azaz az önkormányzatok információhiányára. Viszont a következő részben a települési elemzések kitérünk majd az adatok elemzésére, valamint válaszadóinknak a mindezeket, valamint az Erőművet érintő észrevételeire is.

16. sz. táblázat: A szakmacsoportok Baranya megyei adatai

	Most	8-10 év	Dolgozik	Munkanélküli
Hegesztő	24	15	13	5
Lakatos	19	14	12	4
Gépész	5	5	3	2
Forgácsoló	1	1	1	
Szerszámkészítő	2	2	2	
Hűtő-klímaszerelő	6	4	6	2
Műszerész	2	3	1	1
Villanyszerelő	12	14	8	3
Ács-állványozó	10	8	5	1
Kőműves	20	10	13	5
Burkoló	5	5	6	4
Festő-mázoló	13	10	11	2
Bádogos	5	4	5	
Földmérő				
Műszaki ellenőr	4	2	3	
Gépkezelő	29	15	23	5

A Baranya megyei adatok (Mohács és Pécs nélkül) megmutatják, hogy ebben a megyében melyek azok a szakmák, amelyek jelentősebb nagyságrenddel jöhetnek jelenleg és majdan számításban az Atomerőmű számára. Közülük 4 szakmát érdemes kiemelni (becsült számuk egyenként 20-30 közötti).

- a gépkezelőket
- a hegesztőket
- a lakatosokat
- és a kőműveseket

Érdekes, hogy náluknál jóval kevesebb villanyszerelő, ács-állványozó, vagy festő-mázoló található a községekben. A többi –egyébként ugyancsak fontos – szakma, mint például

gépész, szerszámkészítő, hűtőgépszerelő, bádogos pedig csak néhány településen található, igen csekély számban. Figyelmeztető jel lehet, hogy forgácsolóból, műszerészből, földmérőből, vagy műszaki ellenőrből alig, vagy egyáltalán nem jelöltek meg a válaszadók egyetlen egyet sem.

A táblázatból az is kitűnik, hogy a felsorolt szakmák művelői a következő években is aktív korúak lesznek, zömük jelenleg is dolgozik, bár fordulnak elő munkanélküliek is. Ez utóbbiak közül viszonylag jelentősebb arányszámuk miatt a gépkezelőket, kőműveseket és a lakatosokat tartjuk szükségesnek megemlíteni.

A Bács-Kiskun megyei települések lakosságszámából is fakadóan Baranyához képest nagyságrendekkel több olyan szakember található e falvakban, amely az Atomerőmű számára fontos munkaerőpiaci kínálatot jelent (annak ellenére, hogy 3 nagyobb településről Soltról, Kalocsáról és Bajáról nincsenek adatok).

17. sz. táblázat: A szakmacsoportok Bács-Kiskun megyei adatai

	Most	8-10 év	Dolgozik	Munkanélküli
<i>Hegesztő</i>	151	101	54	23
<i>Lakatos</i>	162	104	70	42
<i>Gépész</i>	51	37	21	13
<i>Forgácsoló</i>	64	47	41	23
<i>Szerszámkészítő</i>	50	38	21	12
<i>Hűtő-klíma szerelő</i>	15	9	9	15
<i>Műszerész</i>	40	30	16	18
<i>Villanyszerelő</i>	91	50	27	19
<i>Ács-állványozó</i>	57	50	38	20
<i>Kőműves</i>	170	129	90	58
<i>Burkoló</i>	72	56	46	16
<i>Festő-mázoló</i>	145	105	81	65
<i>Bádogos</i>	31	24	17	5
<i>Földmérő</i>	6	8	8	
<i>Műszaki ellenőr</i>	10	8	6	1
<i>Gépkezelő</i>	148	121	126	1

Baranyához képest ebben a megyében a megjelöl szakmákban hétszer annyi a potenciális munkaerő száma. Öt szakmát emelünk ki, ahol megközelíti, vagy meg is haladja a másfél százat, ezek:

- a festő-mázolók
- a gépkezelők
- a lakatosok
- a kőművesek
- a hegesztők

Ez már olyan mennyiség, amivel számolni kell, figyelemmel arra, hogy jórésük a következő esztendőkből is aktív lesz. Az is kitűnik ugyanakkor a táblázatból, hogy közülük elég nagy számban találhatóak munkanélküliek, például a festő-mázolóknál, kőműveseknél, lakatosoknál ezek száma 50-körüli, vagy azt is meghaladja.

Ebben a megyében viszonylag ugyancsak nagyobb számban találhatóak olyan szakmák is, amelyek Baranyában alig voltak fellelhetők, és melyek az erőmű számára úgyszintén fontosak. Például: a félszáz körüli szerszámkészítő, forgácsoló, gépész, vagy a 30-körüire tehető bádogos szakember. Földmérő és műszaki ellenőr viszont csak igen kis aránnyal szerepel.

18. sz. táblázat: A szakmacsoportok Tolna megyei adatai

	Most	8-10 év	Dolgozik	Munkanélküli
<i>Hegesztő</i>	208	114	66	100
<i>Lakatos</i>	231	110	85	115
<i>Gépész</i>	91	65	61	8
<i>Forgácsoló</i>	81	25	23	28
<i>Szerszámkészítő</i>	34	9	11	11
<i>Hűtő-klíma szerelő</i>	19	15	14	1
<i>Műszerész</i>	87	25	15	41
<i>Villanyszerelő</i>	167	90	33	34
<i>Ács-állványozó</i>	170	52	23	52
<i>Kőműves</i>	258	117	71	76
<i>Burkoló</i>	71	36	20	23
<i>Festő-mázoló</i>	200	71	53	102
<i>Bádogos</i>	42	3	9	12
<i>Földmérő</i>	18	3	1	2
<i>Műszaki ellenőr</i>	30	1	3	7
<i>Gépkezelő</i>	144	100	26	12

Ha a kutatás mintavételében a települések sokasága alapján nézzük Tolna megyét, úgy tűnik, hogy a felsorolt szakmacsoportok ugyan a megjelölt számadatokat illetően nagyobb arányban jelennek meg, mint Bács- Kiskunban, de az egy településre vetített arányaik hasonlóak. A másik két megyével egyszerűen a városok nem tudtak adatokkal szolgálni (Bátaszék, Dunaföldvár, Tolna, Paks, Szekszárd). Pontosabban Szekszárdról sikerült adatokat nyernünk, Ők azonban az adott szakmákra vonatkoztatott regisztrált munkanélkülieket adták meg, amelyekből értelemszerűen nem lehet következtetni az adott szakmákban dolgozók tényleges számára.

A táblázatból először is kitűnik, hogy szinte minden szakmában milyen jelentős a munkanélküliek száma. Így például a 200-nál valamivel több hegesztőnek, vagy festő-mázolónak, avagy lakatosnak körülbelül a fele munkanélküli. Stabilabb helyzetben lehet a 160-körüli villanyszerelő, ács-állványozó, a majdnem 100 gépész, forgácsoló és a 250-et is meghaladó kőműves, mivel az arányokat illetően kb. háromnegyedük dolgozik és válaszközből kitűnően kb. ennyien 8-10 év múlva is aktív munkaerők lesznek. Még jobb helyzetben lehet a majdnem 150 gépkezelő, akiknél a munkanélküliségi ráta a 10%-ot sem éri el, vagy a létszámában ugyan nem túl jelentős (20) hűtőgépszerelő, kik közül csak 1 munkanélküli. E megyében érdemleges számmal jelennek meg a földmérők és a műszaki ellenőrök.

Az előbbieken érintettük Szekszárdot. Az ott írt indokok alapján adataikat nem tehetjük az általunk szerkesztett táblázati formába, viszont ismertetjük az általuk megjelölt adatok alapján, hogy hány regisztrált munkanélkülit tartanak nyilván a városban: hegesztő – 82, lakatos – 103, gépész, technikus – 6, forgácsoló – 22, szerszámkészítő – 7, műszerész – 40, villanyszerelő – 29, ács-állványozó – 46, kőműves – 71, burkoló – 21, festő-mázoló – 95, bádogos – 3, földmérő-térképész – 1, műszaki ellenőr – 4, gépkezelő – 7.

A szakmacsoportok településsoros adatai

Az előző pontban megyei összesítések alapján vázoltuk azon szakmacsoportok megyei arányait, amelyek nem csupán a kutatás számára bírtak fontossággal, hanem –és ez a lényegesebb- potenciális munkaerő-kínálatot jelentenek az Atomerőmű számára.

Kérdőívezésünk egyik leglényegesebb adatsorát ugyanakkor azok a konkrét települési válaszok mutatják, amelyeket az alábbi táblázatokban foglaltunk össze. Ezek adathatnak eligazítást, hogy milyen egyedi stratégiát vagy operacionalizált intézkedéseket kell majd meghozni a mintába bevont (s természetesen azokon kívüli) települések munkaerő-kínálatának hasznosítása tekintetében.

Az előzőkhöz képest itt más településnagyság szerinti arányszámokkal dolgozunk az összegzésnél, mivel a táblázatokban megjelölt arányszámok jelentettek markáns különbségeket. Hozzáteesszük, csak azokat a településeket szerepeltettük, ahol a válaszadók konkrét számokat adtak.

19. sz. táblázat: 1000 fő alatti települések szakmacsoport adatai – Baranya megye

Szakmacsoport	Hímesháza	Féked	Ófalu	Zengővárkony	Erdősmecske	Bár	Geresdlak	Palotabozsók
hegesztő	3	2	3	1	4	2	10	3
lakatos	2	2	3	1	3	6	10	4
gépész, el.techn.	2	3					3	
forgácsoló				1		1		
szerszámkészítő			2				2	
hűtő, klíma szerelő	1		2				2	
műszerész		2					3	
villanyszerelő	1	2	2	2	4	6	3	2
ács, állványozó	1		1	1	3	2	7	
kőműves	5	1	1	1	4	3	3	10
burkoló	2	1			2		5	
festő, mázoló	2	1	3		2	3	4	
bádogos	1							2
földmérő, térképész								1
műszaki ellenőr	2		1	1				
gépkezelő	12	2	1	1	5		10	

20. sz. táblázat: 1000-5000 fő közötti települések szakmacsoport adatai Baranya megye

Szakmacsoport	Somber ek	Véménd	Mecsek- nádasd	Duna- szekcső	Hidas	Hosszú- hetény	Pécsvára d
hegesztő	2	20					5
lakatos	7	15	3	4	2		6
gépész, techn.	5	10	5	2	6		
forgácsoló		3	4	2			
szerszámkészítő				1			
hűtő, klíma szer.	1		2			2	
műszerész		1	4	1		5	10
villanyszerelő	3	5	2	2	2	3	15
ács-állványozó		1	3			3	4
kőműves	6	1	4	10	6	5	25
burkoló	1	1	4	1		2	10
festő, mázoló	6	2	2	3	8	4	20
bádogos						2	3
földmérő, térképész	1			1			3
műszaki ellenőr			1	2			3
gépkezelő	5	5	2	15		3	8

21. sz. táblázat: 1000 fő alatti települések szakmacsoport adatai Bács-Kiskun megye

<i>Szakmacsoport</i>	<i>Ordas</i>	<i>Dunatetétlen</i>	<i>Öregcsertő</i>	<i>Dbenedek</i>
<i>Hegesztő</i>	5	2	1	10
<i>lakatos</i>	3	1	2	15
<i>gépész, techn.</i>	2			8
<i>forgácsoló</i>				7
<i>szerszámkész.</i>				
<i>hűtő, klímaszer.</i>				
<i>műszerész</i>	2			4
<i>villanyszerelő</i>	1	1	3	5
<i>ács-állványozó</i>				5
<i>kőműves</i>	1	1	2	20
<i>burkoló</i>	1	1	1	3
<i>festő, mázoló</i>		1	3	4
<i>bádogos</i>				2
<i>földmérő, térképész</i>				
<i>műszaki ellenőr</i>				
<i>gépkészítő</i>	2	1	2	10

22. sz. táblázat: 1000-5000 fő közötti települések szakmacsoport adatai Bács-Kiskun megye

Szakmacsoport	Hmégy	Foktő	Bátya	Géderlak	Uszód	Nnádudvar
hegesztő	3	4	20	5	5	20
lakatos	2	8	20	4	10	10
gépész,techn.		3	10	2	2	5
forgácsoló		3	5	4	6	4
szerszámkész.		1	10	4		3
hűtő,klímaszer.		2	3			
műszerész		5	10	2	2	3
villanyszerelő	3	8	5	4	4	4
ács-állványozó		8	4		2	8
kőműves	3	20	20	4	5	8
burkoló	1	10	15	2	5	3
festő, mázoló	4	15	25	3	10	
bádogos		5	3	1		
földmérő,térképész		1	2	1		
műszaki ellenőr		1	3		1	
gépkezelő		30	15	5	15	30

23. sz. táblázat: 5000 fő feletti települések szakmacsoport adatai Bács-Kiskun megye

<i>Szakmacsoport</i>	<i>Szalmár</i>	<i>Dusnok</i>	<i>Hajós</i>	<i>Dunapataj</i>	<i>Harta</i>	<i>Sükösd</i>	<i>Kecel</i>
<i>hegesztő</i>		5	2	30	15	2	10
<i>lakatos</i>	4	7	5	30	30	2	10
<i>gépész,techn.</i>	2	3	1	30	35	1	20
<i>forgácsoló</i>		5	3	5	5	5	5
<i>szerszámkész.</i>				10	4	2	10
<i>hűtő,klímaszer.</i>		2	1	15	2	3	15
<i>műszerész</i>		2	2	2	2	3	2
<i>villanyszerelő</i>	1	6	2	2	8		5
<i>ács-állványozó</i>		5	4	5	2	5	10
<i>kőműves</i>	6	10	10	8	2	6	10
<i>burkoló</i>		6	2	20	5	10	20
<i>festő, mázoló</i>	5	10	2	5	20	5	20
<i>bádogos</i>		3		12	3	13	30
<i>földmérő,térképész</i>		1		2		2	0
<i>műszaki ellenőr</i>		1	1	1	3		0
<i>gépkezelő</i>		5	5	1	4	5	10

24. sz. táblázat: 1000 fő alatti települések szakmacsoport adatai - Tolna megye

Szakmacsoport	Gráboc	Mőcsény	B.apáti	Bikács	a	Sárpilis	Alsónán	Alsónyék	Mórág	Medina	Harc
hegesztő	2	2	2	7	2	1	5	10	3	1	1
lakatos	2	3	1	3	2		5	15	2	1	1
gépész,techn.					2			10	2		1
forgácsoló	1			2	1		3	10	1		1
szerszámkész.					2		3	5	1		1
hűtő,klímászer.					1			5			1
műszerész					2			8			1
villanyszerelő		5	2	3	8		6	5	3		2
ács-állványozó		2	2	6	8		4	5	4	1	1
kőműves	1	10	2	6	10		4	10	10	1	5
burkoló	1	10		2				3	2		1
festő, mázoló	2	10	2	3	5	1	6	8	4		8
bádogos								1	1		1
földmérő,térképész									2		1
műszaki ellenőr								2	1		
gépkezelő		20		1	4		6	10	15		1

25. sz. táblázat: 1000-5000 fő közötti települések szakmacsoport adatai - Tolna megye

Szakmacsoport	Györköny	P.hencse	S.lőrinc	Gerjen	Kölesd	Pálfa	Kakasd	Németk.	Madocsa	Zomba	Szedres	Bogyiszló	Tengelic	D.györgy	Nagydoro	S.tornya
hegesztő	2	10	5	5	7	12		10	15	2	15	1		erőmű	8	5
lakatos	3	10	2	5		4		25	25	3	10	1	1	ben	10	7
gépész,											2	1		dolgoz	5	3
techn.	2					10	1	25	15					nak e		
forgácsoló			3			15	1	5	10					szakma		2
szerszámkész.	2			1		2	1	2						képvis	8	1
hűtő,												1		elői	3	1
klímaszer.	1					5		8	2							
műszerész						4		5	10			1			15	8
villanyszerelő	2	5	1		2	5	1	10	20	1	5	1	2		25	10
ács-											3		1		3	12
állványozó	2	5	3	2	2	15	2	10	10							
kőműves	4	7	3	18	10	9	2	15	25	1	4	1	10		13	20
burkoló	2	5	3		3	3	1	7	10		2	1			1	15
festő, mázoló	2	7	3		1	11	2	5	10		5	1			3	12
bádogos		5				4	1									14
földmérő,																
térképész						2			1							
műszaki																2
ellenőr				1		20	1									
gépkezelő			5	28	4	18	4	2	10		5	1			5	8

26. sz. táblázat: 10.000 fő feletti települések szakmacsoport adatai - Tolna megye

<i>Szakmacsoport</i>	<i>Bonyhád</i>
<i>hegesztő</i>	14
<i>lakatos</i>	5
<i>gépész, techn.</i>	4
<i>forgácsoló</i>	3
<i>szerszámkész.</i>	10
<i>hűtő, klímászer.</i>	
<i>műszerész</i>	5
<i>villanyszerelő</i>	15
<i>ács-állványozó</i>	10
<i>kőműves</i>	8
<i>burkoló</i>	7
<i>festő, mázoló</i>	10
<i>bádogos</i>	8
<i>földmérő, térképész</i>	
<i>műszaki ellenőr</i>	4
<i>gépkezelő</i>	10

2.1.4.4. Szakmacsoportos munkaerő-kínálat – a lakossági kutatás eredményei

Az önkormányzati vizsgálat tapasztalatainak figyelembe vételével végeztük el a lakossági lekérdezések megvalósítását és a kapott eredmények elemzését. A leginkább releváns eredmények eléréséhez az a 8353 kérdőív válaszait tartalmazó adatbázist újrastrukturáltuk a releváns OKJ képzettségek szerint. Ez alapján két új adatbázist kaptunk:

- az elsőben kizárólag a Megrendelő által megadott OKJ szakmákkal rendelkező válaszadók szerepelnek (3043 elemszám),
- a másodikban pedig azon szakmákkal rendelkezők, amelyeket a megadottakkal rokon képesítéseknek ítéltünk - ezek birtokosai viszonylag könnyen szerezhetnek az erőművi fejlesztéssel összefüggő képzettségeket (2039 elemszám).

Kutatási jelentésünkhöz mindhárom (eredeti, elsődleges szakmák, rokonszakmák) adatbázist mellékelünk a további elemzések elősegítése érdekében. Megítélésünk szerint a Lévai projekt későbbi céljaihoz, prioritásaihoz és feladataihoz rendelten ezek az adatbázisok megfelelően rugalmas adatbányászati lehetőséget biztosítanak. Ez – kiegészítve jelen feldolgozásban szereplő prognózisainkkal – jó alapot teremt a bővítés humán erőforrás vonzatainak kezeléséhez (tervezés, alkalmazás, logisztika).

A zárótanulmányhoz csatolt kötetekben azonban kizárólag az eredeti megbízásban szereplő OKJ képzettségeknek megfelelő adatbázis részletes, megyénkénti, kistérségenkénti és településenkénti humán erőforrás adatait szerepeltettük, terjedelmi korlátok miatt (ez igaz mind a négy empirikus alfejezet vonatkozásában!). Azonban a feldolgozó táblákat a másodlagos képzettségeket tartalmazó adatbázisra is elkészítettük, amelyet kizárólagosan elektronikusan mellékelünk.

Jelen fejezet záró részében a lakossági adatbázisból leszűrhető legfontosabb eredményeket fogalmazzuk meg. A humán erőforrás megoszlását a célrégiót reprezentáló térképeken is feltüntettük, a szemléletes ábrázolás érdekében.

Az itt szereplő humán erőforrás térképek alapadatait tanulmányunk II. kötete tartalmazza részletesen.